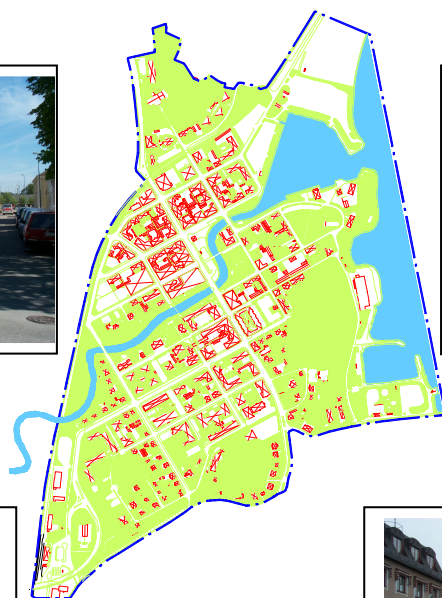

Fördjupad översiktsplan för

ÅMÅLS CENTRUM

och

ÅMÅLS TÄTORT

ANTAGANDEHANDLING 2002-11-18
Bygg- och miljökontoret
Åmåls kommun, Västra Götalands län
Antagen av kommunfullmäktige 2003-02-26

INLEDNING

Planens syfte och huvuddrag	4
Lagregler i plan- och bygglagen PBL och miljöbalken MB	4
Samordning med annan kommunal planering	5

PLANDATA

Planområdets avgränsning	8
Markägoförhållanden	8
Översiktliga planer och rapporter	8
Detaljplaner	9

RIKSINTRESSEN

Friluftsliv	10
Kulturminnesvård	10
Vänern	11
Riksväg 45, länsväg164,	11
Bergslagsbanan – järnväg	11
Högspänningsledningar	11

FÖRORDNANDEN

Strandskyddade områden	12
Vägar- och vägområden	12

HÄLSA OCH SÄKERHET

Risikanalys	12
Högt vattenstånd	13
Geoteknik – markförhållanden	13
Radon	14

MARKANVÄNDNING – förutsättningar – mål/strategier

Befolkningsutveckling	15
Barn och utbildning	16
Vård och omsorg	18
Natur – Grönstruktur	19
Nyckelbiotoper/Naturvärdesobjekt	19
Kulturminnesvård	22
Boende	27
Handel	29
Kontor / tjänster	30
Industri	31
Vattenområden	32
Kommunikationer	32
Trafik i centrum	33
Teknisk försörjning	38
PÅGÅENDE MARKANVÄNDNING -REKOMMENDATIONER	39
PLANERAD MARKANVÄNDNING -REKOMMENDATIONER	41
FORTSATT PLANERINGSARBETE	43
BETECKNINGAR	44

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Enligt gällande översiktsplan för Åmåls kommun, antagen 1991, aktualitetsförklarad 2000-04-26, är det angeläget att utarbeta en fördjupad översiktsplan för Åmåls tätort.

Program för den fördjupade översiktsplanen har upprättats av bygg- och miljökontoret 1996. Kommunstyrelsen godkände programmet 1996-05-13, § 153.

En arbetsgrupp bildades under 1996 som har utarbetat underlag till den fördjupade översiktsplanen. Arbetsgruppen har bestått av:

Peeter Särg, stadsarkitekt
Tommy Jingfors, kultur- och servicechef
Lars-Rune Hägg, utrednings- och projekterings ansvarig
Dan Gunnardo, kommunekolog
Laila Nilsson, planingenjör

De övergripande syftena med den fördjupade översiktsplanen är att:

- sammanställa ett aktuellt underlag beträffande tätortens utvecklingsmöjligheter inför 2000-talet.
- redovisa strategier för att säkerställa långsiktig utveckling av de kulturhistoriska bebyggelsevärdena i centrala staden.
- redovisa strategier för trafik, parkering och handel
- utgöra underlag för komplettering av bebyggelse och service
- redovisa strategier för att tillvarata de särskilda värden som läget vid Vänerkusten utgör

LAGREGLER I PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL) OCH I MILJÖBALKEN (MB)

I en fördjupad översiktsplan skall redovisas de allmänna intressen enligt 2 kap PBL och de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden.

Av planen skall framgå:

- grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden.
- kommunens syn på hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras.
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och iaktta gällande miljö kvalitetsnormer

Den fördjupade översiktsplanens innebörd och konsekvenser skall kunna utläsas utan svårighet. (4 kap 1§ PBL)

Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Vid planläggning och i ärenden om bygglov och förhandsbesked skall bestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken tillämpas. Enligt 5 kap 3§ miljöbalken skall miljö kvalitetsnormer iakttas vid planering och planläggning.

Planläggning skall, med beaktande av natur- och kulturvärden, främja en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. Även en från social synpunkt god livsmiljö, goda miljöförhållanden i övrigt samt en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror skall främjas. Hänsyn skall tas till förhållandena i angränsande kommuner. Planläggning får inte medverka till att någon miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken överträds.

Bebyggelse skall lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till

- de boendes och övrigas hälsa,
- jord-, berg och vattenförhållandena,
- möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning och avlopp samt annan samhällsservice,
- möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar

Bebyggelse och anläggningar som för sin funktion kräver tillförsel av energi skall lokaliseras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till energiförsörjningen och energihushållningen.(2 kap 4§ PBL).

Inom områden med sammanhållen bebyggelse skall bebyggelsemiljön utformas med hänsyn till behovet av:

- skydd mot uppkomst och spridning av brand samt mot trafikolyckor och andra olyckshändelser,
- åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar,
- hushållning med energi och vatten samt goda klimatiska och hygieniska förhållanden,
- trafikförsörjning och god trafikmiljö,
- parker och andra grönområden,
- förändringar och kompletteringar

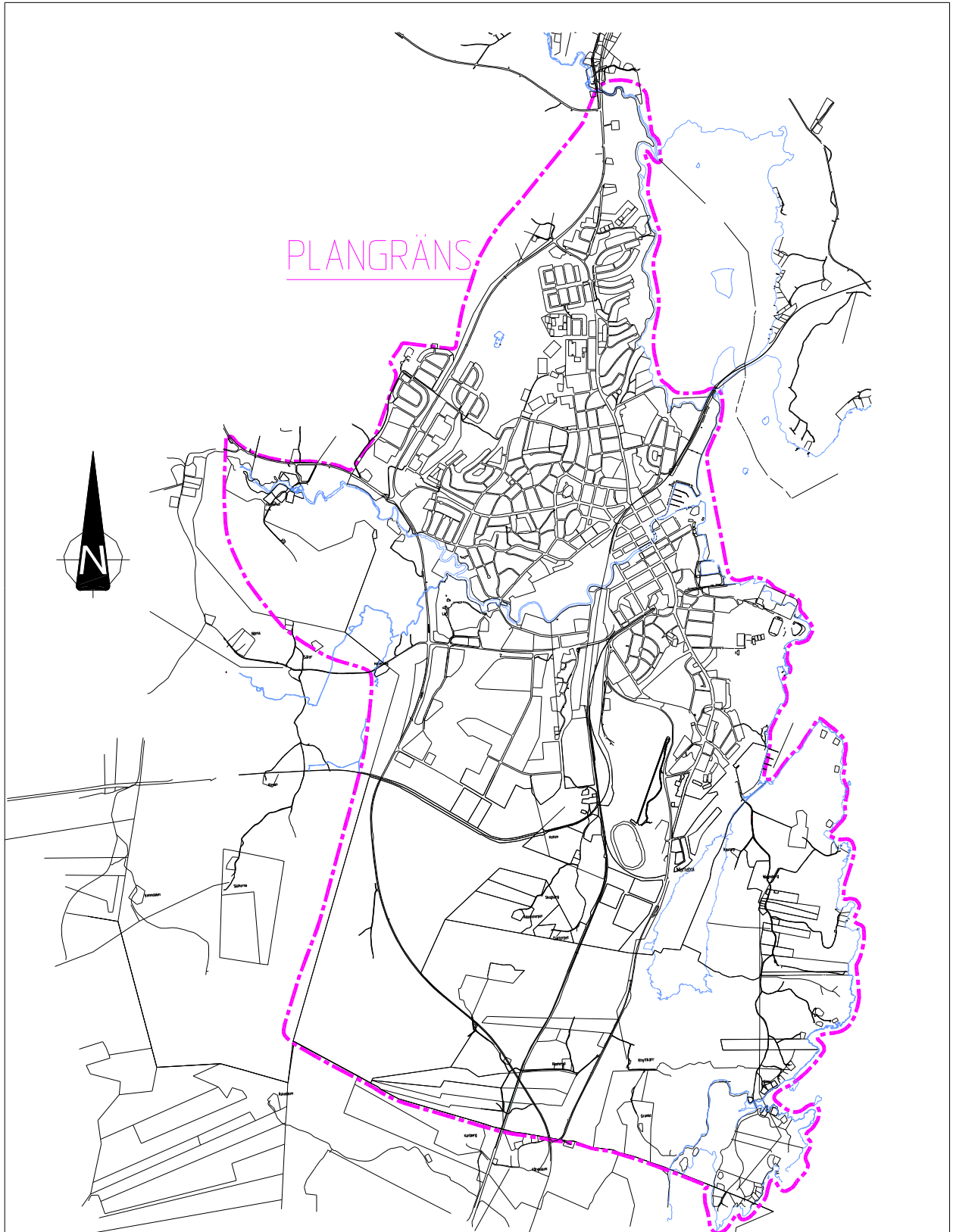
Inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse skall det finnas lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse samt möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service.(2 kap 4§ PBL).

SAMORDNING MED ANNAN KOMMUNAL PLANERING

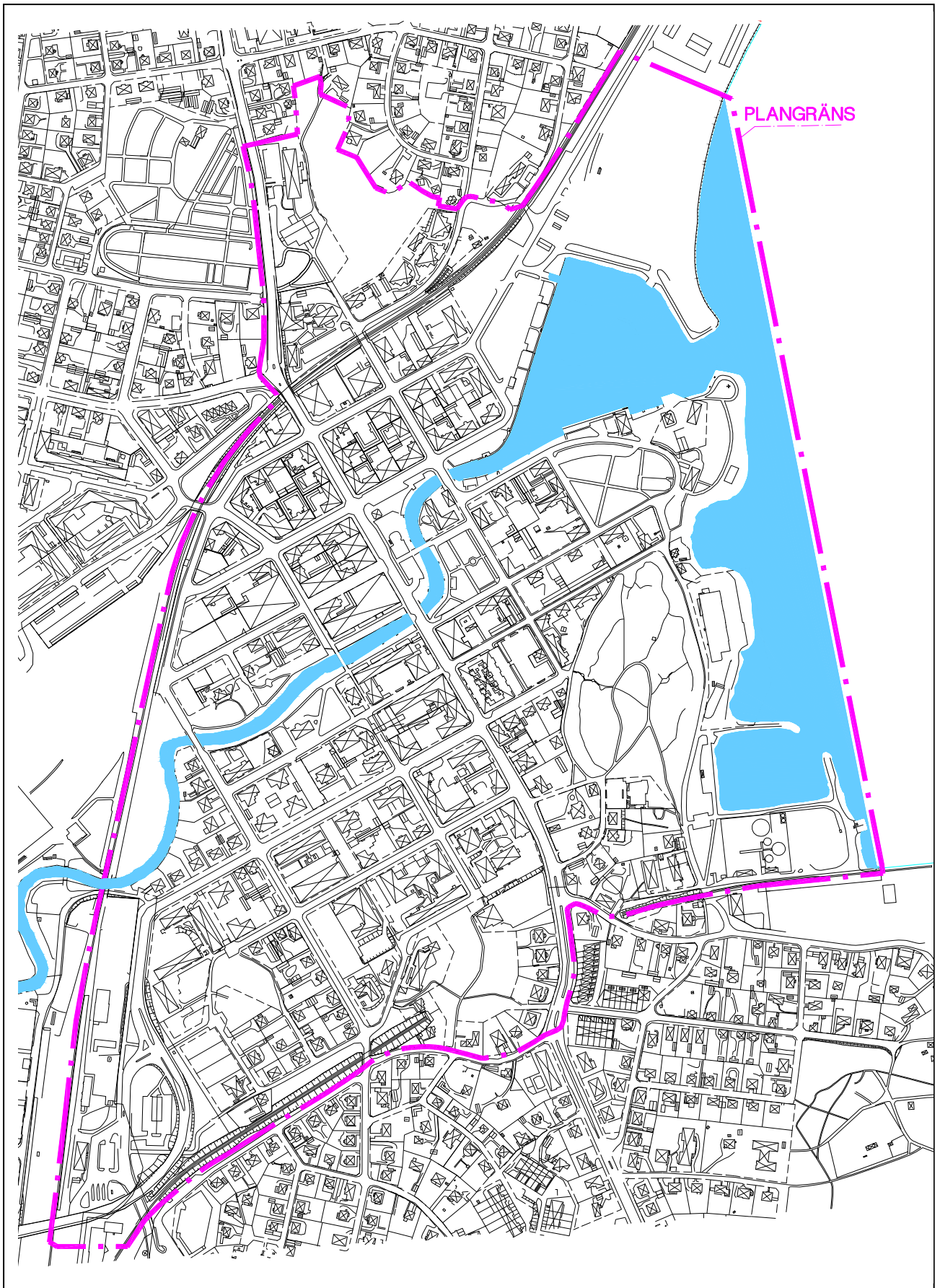
Agenda 21, lokalt handlingsprogram för Åmål, antagits av kommunfullmäktige 1997-02-26, § 34. Ett miljöbokslut har avrapporterats år 2000. Arbetet har påbörjats med att arbeta in de nyligen remitterade regionala miljömålen i det kommunala handlingsprogrammet – Agenda 21. Enligt miljömålen för den kommunala verksamheten skall en kommunal energiplan och naturvårdsplan upprättas.

Inom kommunen har nyligen inletts ett arbete med att utarbeta en utvecklingsplan för kommunen. Den skall omfatta en omvärldsanalys, en invärldsanalys och en strategisk plan för nästa mandatperiod. Impulser från detta arbete bör i de delar som berör den fysiska planeringen inarbetas i den fördjupade översiktsplanen för Åmåls tätort / centrum.

ÅMÅLS TÄTORT

ÅMÅLS CENTRUM

PLANDATA

PLANOMRÅDETS AVGRÄNSNING

Åmåls tätort avgränsas i väster av föreslagen vägkorridor för rv 45 , i öster av Vänerkusten, i norr av Kasenbergssområdet och i söder av Höganäs-Knyttkärrsområdet. Avgränsningen överensstämmer i allt väsentligt med det i gällande kommunöversikt redovisade området för Åmåls tätort. (se karta sid 6). Centrumområdet avgränsas i norr av Åmåls kyrka, i väster av järnvägen, i öster av Vänerkusten och i söder av det gamla hamnspåret. Åmåls tätort omfattar ca 1 665 ha varav centrum upptar ca 75 ha. (se karta sid 7).

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Marken inom planområdet är både i kommunal och privat ägo.

ÖVERSIKTLIGA PLANER OCH RAPPORTER

Enligt PBL 4 kap skall varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar kommunens hela yta. Av planen skall framgå grunddragen i användningen av mark- och vattenområden, kommunens syn på hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras samt hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressen enligt miljöbalken. Översiktsplanen för Åmåls kommun är antagen av kommunfullmäktige 1991 och aktualitetsförklarad 2000. Som underlag för ÖP 91 presenterades ett flertal utredningar beträffande trafik/miljö, parkering, handel och bebyggelse för tätorten. I en särskild rapport "Stadsmiljöstudie från 1988" har miljökvantiteter som ryms i den historiska stadskärnan belysts.

Rapporten "Analys av alternativa utbyggnadsriktningar för Åmåls tätort från 1993 utarbetades i syfte att vara vägledande för den fortsatta planeringen av Åmåls tätort.

Ett utvecklingsprojekt om Åmåls stadskärna "Kultur och miljö i centrum" genomfördes 1993. Rapporten syftar till;

- att ge utvecklingsmöjligheter för befintliga och tillkommande verksamheter
- att skapa bättre beslutsunderlag beträffande förändring/bevarande i centrum
- att föreslå strategier/åtgärder för att tillvarata och förstärka en levande stadsmiljö
- att ta tillvara ungdomars synpunkter

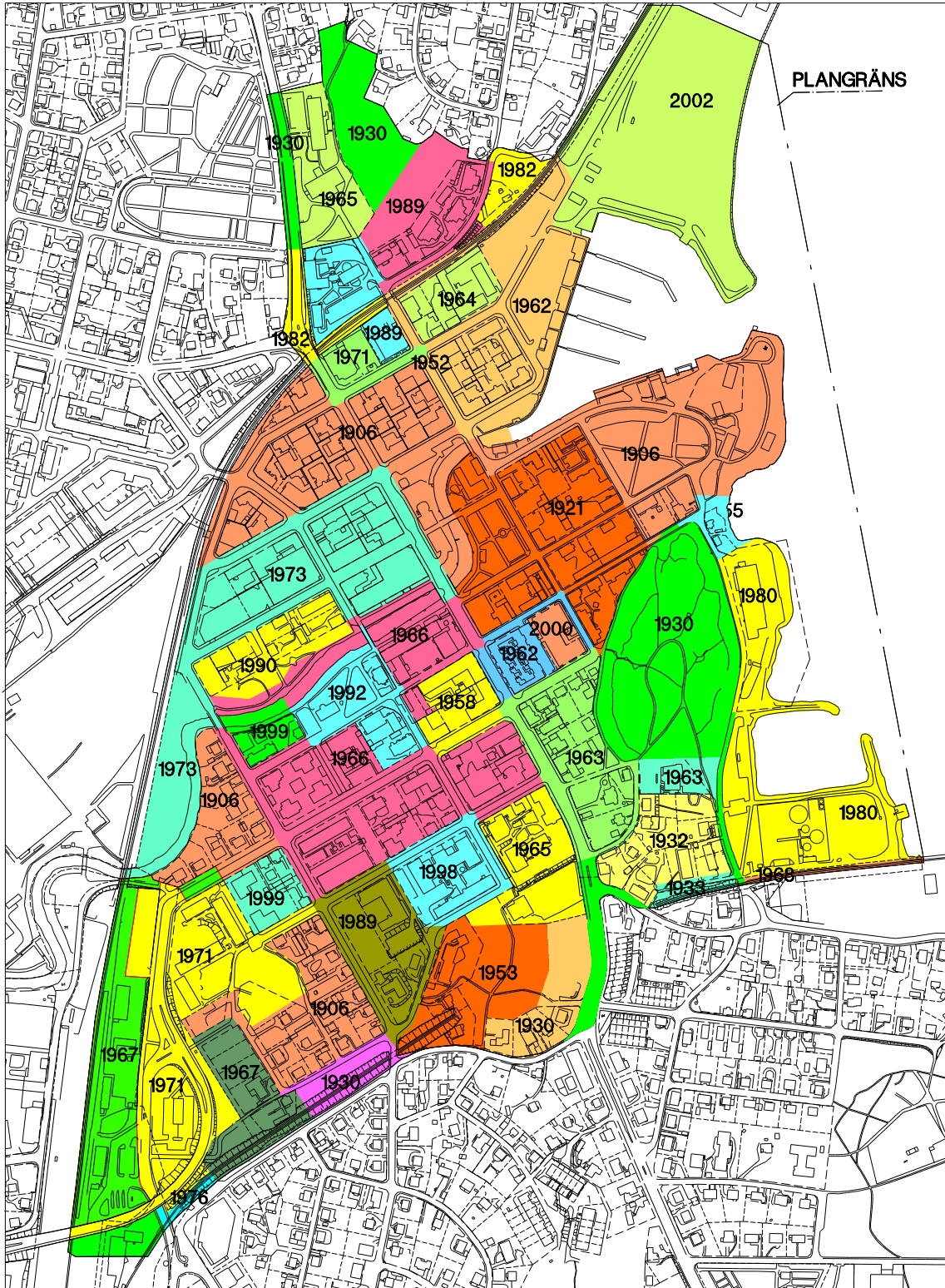
Fördjupad översiktsplan för Åmåls söder, Höganäs och Knyttkärr upprättades 1995. Detaljplan för bostadsområdet Näsudden, Höganäs antogs 1996.

I Vägverkets "Vägutredning från 1996" redovisas projektering av rv 45 inom Åmåls kommun. Enligt beslut har fortsatt projektering inriktats på "Röd vägkorridor från kommungränsen i söder till Nygård, Grå vägkorridor från Nygård till Östby samt Röd vägkorridor från Östby till kommungränsen i norr." Väg 164 ansluts till ny trafikplats vid Nygård och vidare mot Strömstadsvägen. Vägverket genomför för närvarande ett "omtag" av planeringsunderlaget för att motsvara miljöbalkens kriterier.

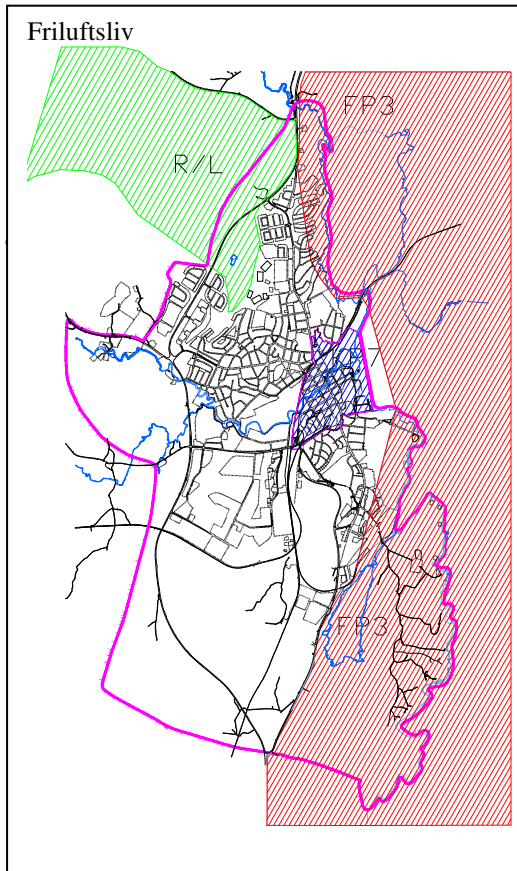

DETALJPLANER I CENTRUM

För Åmåls centrum gäller detaljplaner från 1921 och framåt. För kvarteren Plantaget, Banken, Örnen, Triangeln, Berget, Åstrandén och Södra hamnplan gäller en avstyckningsplan från 1906.

RIKSINTRESSEN

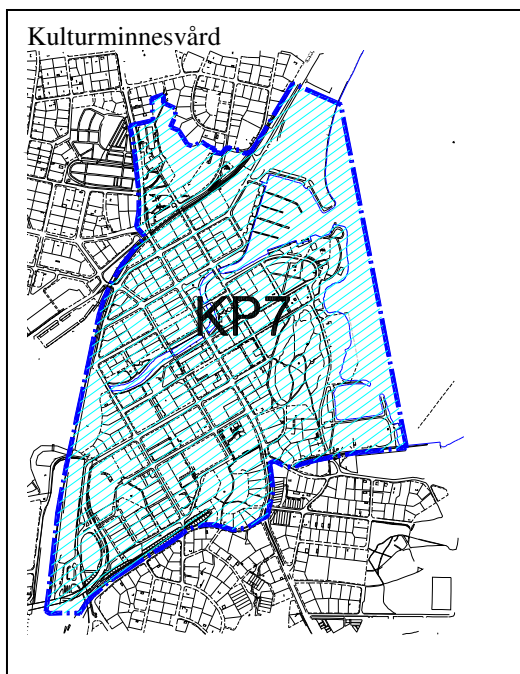
Riksintresse för friluftsliv, FP3, omfattar området utmed Vänerkusten från Åmåls södra infarten till rv 45 i norr.

Förutsättningarna för att områdets värde skall bestå är;

- bibehållen vattenkvalité i Vänern
- fiskevårdande insatser
- att tillgänglighet till strandområden som är obebyggda består.

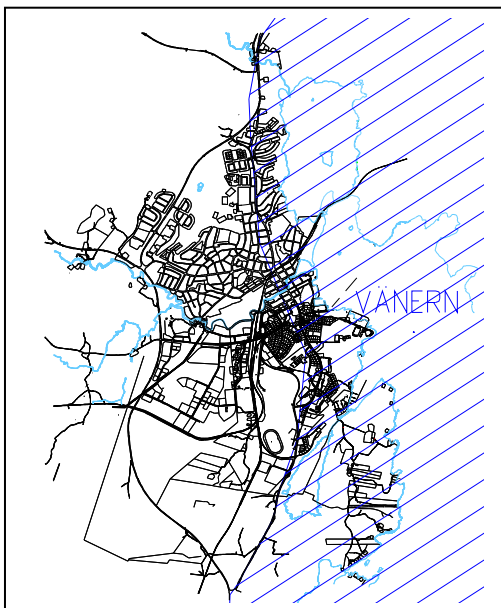
Vänerkusten är mångformig och naturskön med utsökta tillfällen till båtsport, bad, fiske, natur- och kulturstudier. Strandskydd gäller inom 300 meter från Vänern.

Området Hanebol-Forsbacka. R/L, är ett värdefullt friluftsområde av lokalt och regionalt intresse. Hela området är värdefullt som närreklamationsområde för tätorten. Inom området finns Forsbacka golfklubb och Hanebols friluftsanläggning.

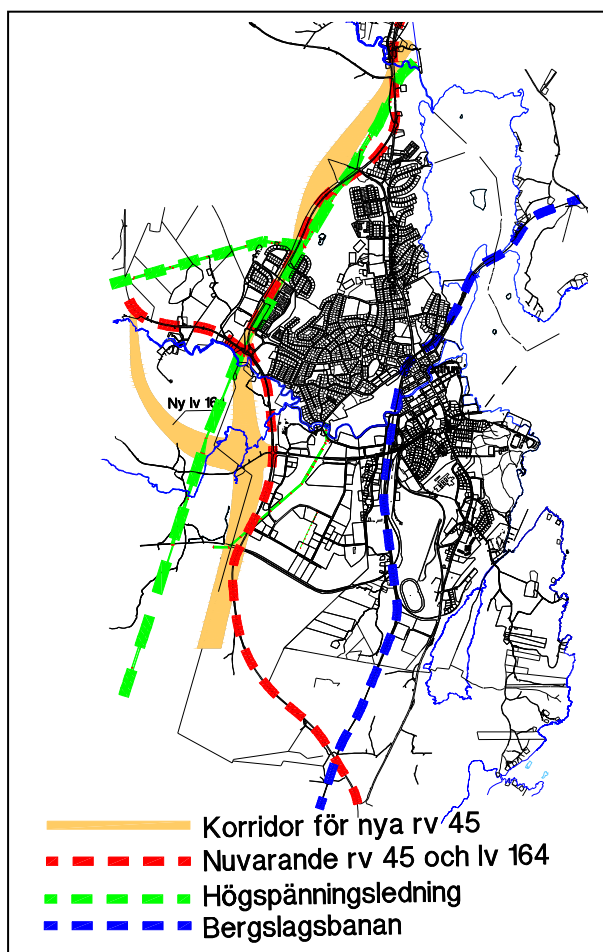
Riksintresse för kulturminnesvården, KP7, omfattar centrala staden mellan kyrkan i norr, järnvägen i väster, gamla hamnspåret i söder och Vänerkusten i öster. Åmålsån ligger inom riksintresse för kulturminnesvården.

Åmåls stadskärna avspeglar än idag mycket av stadens byggnadshistoriska utveckling. Kvar från stadens grundläggning på 1600-talet är den kvadratiske rutnätsplanen och 1669 års stenkyrka. Från 1700-talet och början av 1800-talet finns ett flertal borgarhus bevarade i stadsdelen väster om ån, som avspeglar 1777 års stadsplan där det bl a föreskrevs att endast hörntomterna fick bebyggas medan mellanliggande partier skulle hållas öppna. Bebyggelsen är unik i sitt slag med friliggande byggnader uppförda enligt dåtidens klassicerande högre ståndarkitektur. Åmål har trots senare tids förändringar bevarat mycket av sin småstadskarakter.

Riksintresseområdet Vänern, som med hänsyn till de natur och kulturvärden som finns i området i sin helhet är av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd i detta område endast om det inte möter något hinder enligt miljöbalken 4 kap §§2-6 och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Bestämmelserna utgör inte hinder för utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförande av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Om det finns särskilda skäl utgör bestämmelserna inte hinder för anläggningar för utvinning av fyndigheter av ämnen eller material som avses i miljöbalken 3 :7.

Inom Vänern med öar och strandområden skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön, miljöbalken 4 :2.

Riksväg 45 och länsväg 164, riksintresse.

Vägverket har i juni 1996 presenterat en vägutredning med anledning av framtida ombyggnad förbi Åmål som berör båda dessa vägar. (omtag 2002) Detta innebär att även planerad sträckning av dessa vägar kan komma att hävdas som riksintresse, vilket måste beaktas bl.a vid ärenden om lovgivning.

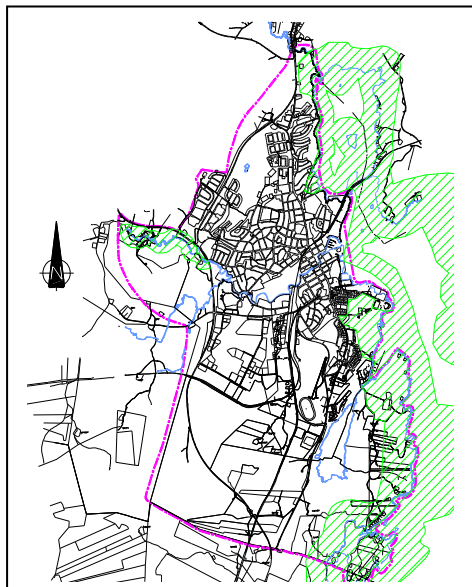
Bergslagsbanan, järnvägen, riksintresse.

Bergslagsbanan ingår i stornätet för järnvägar i Sverige, som är av riksintresse. Banan passerar centrala Åmål nära befintlig bebyggelse. Beträffande tillkomst eller förändring av bebyggelsen utmed järnvägen är det angeläget att beakta erforderliga skyddsavstånd med hänsyn till buller, vibrationer, urspårningsrisk eller vid olyckor under transport av farligt gods.

Högspänningsledningar, 130 kV, väster om Åmål är av riksintresse för kraftförsörjningen.

FÖRORDNANDEN

STRANDSKYDDADE OMRÅDEN; Miljöbalken 7:13-18, 31.

Strandskydd råder vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Strandskyddet omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Området får efter särskilt beslut utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen.

Den fördjupade översiktsplanen för Åmåls tätort med de centrala delarna berör strandskyddet för Vänern och Åmålsån. För Vänern gäller ett utvidgat strandskydd av 300 meter

och för Åmålsån ett strandskydd av 100 meter. För de delar där detaljplaner finns gäller inte strandskyddet.

Strandskyddet för områden, som skall ingå i en detaljplan eller omfattas av områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen, kan upphävas helt eller delvis om det finns särskilda skäl.

VÄGAR OCH VÄGOMRÅDEN: Väglagen 47 §

För riksväg 45 krävs enligt väglagen en skyddszon på 50 meter från vägområdet. Förordnandet innebär att byggnader och anläggningar inte får uppföras inom skyddszonen utan länsstyrelsens tillstånd.

För länsväg 164 är skyddszonen 30 meter från vägområdet och för allmänna vägar 12 meter.

Förordnandet om skyddszoner gäller inte inom områden som omfattas av detaljplan.

HÄLSA OCH SÄKERHET

RISKANALYS

Allmänt

Säkerhetsarbetet inom kommunen är under utvecklande. Ett förvaltningsövergripande riskhanteringsarbete pågår och förväntas resultera i en

större medvetenhet och kompetens att förebygga risker och därmed främja hälsan och säkerheten i kommunen.

Utveckling av den kommunala riskanalysen kommer att inledas hösten 2002 och även Räddningstjänstplanen kommer att genomgå översyn under hösten 2002.

Vägtransporter

Riksväg 45 är klassad som Primär transportväg och ingår i Vägverkets rekommenderade vägnät för transporter av farligt gods.

Uppställningsplats för fordon lastade med farligt gods finns på Nygårds industriområde intill rv 45. Uppställningsplatsen med omgivande stängsel finns på kommunens förrådsområde på fastigheten Åmål 1:32, belägen på adress Förrådsgatan 1.

Uppställningsplats för skadat fordon med farligt gods finns inte fastställd, Räddningstjänsten anvisar lämplig plats med hänsyn till skadan och spridningsrisk.

Järnvägstransporter

I samråd med Banverket har Åmåls kommun påbörjat en kartläggning av nuvarande förhållanden och de risker som kan föreligga vid urspårning och olyckor vid transport av farligt gods. Banverket har under utarbetande material för stadsplanering med hänsyn till järnvägstransporter och Räddningstjänsten kommer inom kort att påbörja en kommunal riskanalys som skall innefatta järnvägstransporter. Resultatet av detta arbete skall beaktas vid etablering intill järnvägen.

HÖGT VATTENSTÅND

Ett "riskområde" har avgränsats i planen. Inom detta område skall nya byggnader med omgivande mark utformas så att översvämmande vatten upp till nivån +46.30 inte skadar byggnaderna.

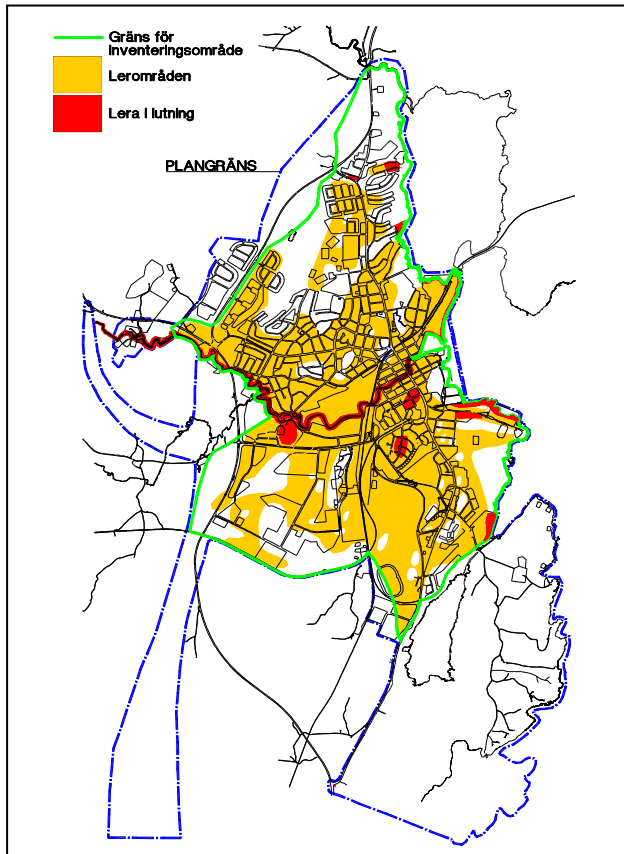
Ett område för tillfälliga skyddsvallar har markerats längs Vänerstranden. När risk för högt vattenstånd föreligger skall inom angivet område tillfälliga skyddsvallar uppföras på sådant sätt att skador på befintliga byggnader och mark så lång möjligt kan förhindras.

GEOTEKNIK - MARKFÖRHÅLLANDEN

Enligt översiktliga geotekniska undersökningar (VIK 1956-04-14) består marken inom Åmåls centrum av lera bortsett från hårdgöringslager och fyllnadslager i markytan. Lerans mäktighet varierar mellan 0 och ca 20 meter. Under leran följer lager av mo, sand och grus med vanligen ganska ringa mäktighet utom inom en zon väster om och förekommer dock att det fasta ytlagret vilar direkt på fast sand och grus. I Länsstyrelsen inventering av lutningsförhållanden inom tätortens lerområden från 1978 redovisas lutande lerområden på båda sidor om Åmålsån och längs

Vänern från småbåtshamnen till brohålet vid Norra Viken. Inom dessa områden måste stabilitetsförhållandena utredas vid nybyggnad och om- och tillbyggnad.

Geoteknisk utredning avseende markstabilitet och grundläggningsförhållanden upprättas i samband med detaljplanearbetet.

Mål / strategier:

Inom de av länsstyrelsen /SGI redovisade lerområdena krävs att stabilitetsförhållanden och grundläggningsätt utreds i samband med nybyggnad samt om- och tillbyggnad.

I samband med fortsatt planläggning inom tätorten skall kompletterande geotekniska utredningar göras.

Det är kommunens målsättning att nya undersökningar skall ersätta äldre utredningsmaterial.

Geotekniska stabilitetsundersökningar och kontroller sker fortlöpande längs Åmålsån.

RADON

Redovisning av radonrisk i fastigheter i tätorten finns dokumenterade på bygg- och miljökontoret. Enligt Översiktlig markundersökning för Åmåls kommun från 1987 finns inga högriskområden i centrala staden. Kartläggning av byggnader med radonhaltigt byggnadsmaterial har gjorts i tätorten. Risk för radon i mark utreds i bygglovsskedet. I samband med ombyggnad av fastigheter i centrum med risk för radon skall radonmätning ske.

MARKANVÄNDNING – förutsättningar – mål/strategier

BEFOLKNING

FOLKMÄNGD

Folkmängdsutveckling för hela Åmåls kommun och tätorten:

Antal invånare	1970	1980	1990	2000	2001
Kommunen	13 408	13 540	13 281	12 908	12 829
T tätorten	9 475	9 895	9 803	9 472	

Källa: SCB

Enligt SCB:s prognos för åren 2010 och 2020 beräknas folkmängden minska till 11 974 år 2010 och till 11 399 år 2020.

Mål / strategier:

Kommunens målsättning är att kunna erbjuda befintliga och nya företag utvecklings- och etableringsmöjligheter i kommunen. För detta krävs en god planberedskap för både verksamheter och boende.

Med god tillgång på arbetstillfällen och till attraktivt boende kan folkmängdsutvecklingen påverkas positivt vilket också är kommunens målsättning.

PENDLING

Åmåls kommun 1998

Inpendling	Män	Kvinnor
Från övriga kommuner i länet	409	239
Från övriga län	151	103
Utpendling		
Till övriga kommuner i länet	330	231
Till övriga län	384	269
Nettopendling	-305	-260

(Antal i åldern 16 år och däröver)

Källa: SCB

BARN- OCH UTBILDNING

BARNOMSORG

Enligt skollagen är kommunen skyldig att erbjuda barnomsorg till alla barn vars föräldrar förvärvsarbetar eller studerar eller då barnet har ett eget behov av verksamheten. Plats skall erbjudas barnet utan oskäligt dröjsmål, d v s inom tre till fyra månader efter det att föräldrarna anmält behov av plats.

Utbudet av barnomsorgsplatser i Åmåls kommun motsvarar den efterfrågan som finns. Alla som så önskar kan erbjudas plats inom 3-4 månader.

I kommunal verksamhet finns 348 platser fördelade på:

Landsbygden	61
Norra rektorsområdet	141
Södra rektorsområdet	146

I enskild verksamhet finns 44 platser fördelade på:

Förskolan Lyckan	24
Föräldrakooperativ	20

Öppen förskola, 627 timmar fördelade på 5 förskolor

Mo förskola	Fengersfors	Animskog
Edsleskog	Tösse	

Familjedaghem, 110 barn fördelade på:

Landsbygden	40
Norra rektorsområdet	60
Södra rektorsområdet	10

Fritidshem, 328 barn fördelade på:

Landsbygden	43
-------------	----

Norra rektorsområdet	134
Södra rektorsområdet	151

Öppen fritidsverksamhet, 50 barn fördelade på:

Södra skolan
Eliseberg
Örnäs

Mål / strategier:

”Utvecklingsplan för barnomsorg och utbildning år 2000, Åmåls kommun” utgör kommunens skolplan och kommunfullmäktiges måldokument för verksamheten.

I enlighet med Åmåls kommuns internationaliseringspolicy skall samtliga ansvarsenheter i sina arbetsplaner sätta mål för internationalisering av enhetens verksamheter.

UTBILDNING

Barn- och utbildningsnämnden har till uppgift att ansvara för förskola och familjedaghem, grundskola (förskola, fritidshem), särskola, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, musikskola och högskoleutbildning förlagd till kommunen.

Nämndens verksamhet tillgodoser behov av både omsorg och utbildning för barn, ungdomar och vuxna. Uppgiften är att skapa stimulerande lärande- och utvecklingsmöjligheter för barn, ungdomar och vuxna och att ge grundläggande service åt föräldrar.

Utbildningstyp	Antal elever år 2001
Musikskolan	400
Särvux	20 (1-2½ tim/dag)
Högskoleutbildning	80-100 studenter (distans)
Förskola, landsbygden	41
”, norra rektorsområdet	50
”, södra rektorsområdet	48
Grundskolan, landsbygd	265
”, Kristinebergsskolan	490
”, norra rektorsområdet	410
”, södra rektorsområdet	413
Kristinedal, Fröskog	20
Obligatorisk Särskola	14
Gymnasieskolan	750
Gymnasiesärskola	5
Grundlägg vuxenutb	60
Gymnasial vuxenutb	240

Mål / strategier:

Skollagen, grundskoleförordningen, särskoleförordningen samt läroplan för det obligatoriska skolväsendet är den nationella måldokument som skall styra verksamheten i grundskolan och särskolan. I kursplanen anges de mål som undervisningen skall sträva mot och de mål som eleverna skall ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

Några nya detaljplaner för nybyggnad av barnomsorgs- eller utbildningslokaler ingår för närvarande inte i planen.

VÅRD- OCH OMSORG

Riksdagen har sammanställt en nationell handlingsplan för äldrepolitiken. I handlingsplanen redovisas särskilda mål enligt följande:

Äldre skall

- kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag
- kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende
- bemötas med respekt
- ha tillgång till god vård och omsorg

ÄLDREBOENDE

Innevånarantalet i Åmåls kommun har minskat under 1990 talet. 23 % är över 65 år.

Äldreboende	Platser/lägenheter	Korttidsplatser
Eckbacken	40 pl	21
Illern	52 lgh	
Solsättershemmet	39 lgh	
Sörgården	12 lgh	
Åmålsgården	56 lgh, 38 pl	
Gruppboende, särskilda omsorger	29 lgh, 5 pl	
Daglig verksamhet/sysselsättning		

Om- och tillbyggnad av Eckbacken skedde under 1999-2000.

Två vårdcentraler Eckbacken och Åmålsgården har läkaremottagning och distriktssköterska .

Närmaste lasarett för specialistvård finns i Säffle, dock ej akutmottagning. NÄL i Trollhättan,

Dalslands sjukhus i Bäckeфорs samt NU-sjukvården i Uddevalla erbjuder akut- och specialistvård för åmålsborna.

Mål / strategier:

Mål och inriktning beskrivs i den Strategiska planen för Åmåls vård –och omsorgsnämnd som antogs av kommunfullmäktige 2000-02-03.

De övergripande målen i vård- och omsorgsverksamheten är

- på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet
- syfta till att trygga vården och omsorgen för äldre, funktionshindrade och de som är i behov av stöd
- verksamheten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskilda och grupper egna resurser
- kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och hjälp de behöver. Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Några nya detaljplaner för nybyggnad för äldreboende ingår för närvarande inte i planen . Planerad ombyggnad av befintliga lokaler på Åmålsgården beräknas genomförd 2005.

NATUR – GRÖNSTRUKTUR

Inom området för den fördjupade översiktsplanen för centrum har landskapsarkitekt Karin Lindahl 1998 genomfört en gröninventering.

Inventeringen omfattar samtliga grönytor, träd, häckar och buskage inom både allmän mark och tomtmark. I inventeringen redovisas följande:

Träd	Ungefärligt läge, art, storlek (krondiameter, stamomfång, höjdgrupp)åldersgrupp, vitalitet och förslag till aktuell åtgärd.
Buskar, häckar	Ungefärligt läge samt angivande av dominerande arter.
Grönytor	Klippta och friväxande gräsytor samt övrig naturmark.
Ej gröna friytor	Asfalt, grus och plattor.

Redovisningen har gjorts kvartersvis på primärkartor i skala 1:1000 samt vad gäller träden även ett digitalt register. För varje kvarter har grönytan uppskattats i % av den totala ytan i fyra klasser.

De största grönområdena finns i tätortens ytterområden. Vänerstranden, Åmålsån, Järnvägen och Gamla hamnspåret är viktiga grönkanaler som förbinder de större grönområdena Kungsberget, Kyrkparken, Sjukhusparken, Duvkullen och parkerna längs ån med naturområden utanför centrum. Trädplaneringarna längs gatorna är också viktiga som sammanbindande enheter i grönstrukturen. En förbättrad vård av befintliga träd på gator och andra sterila ytor samt en utökning av trädplanering på dessa upplevs som en viktig del i planeringen av grönmiljön i centrum. På större parkeringar i centrum är det angeläget att planera träd. Att utöka naturmarken på bekostnad av klippta gräsytor är ett sätt att förbättra livsbetingelserna och spridningsmöjligheterna för växter och djur.

Den mest centralt belägna lekplatsen finns i Plantaget utrustad med lekredskap och sandlåda. I anslutning till kv Porten i sydvästra delen av planområdet har kommunen möjliggjort för lek.

Fastighetsägarna skall även sörja för att friytor med lekmöjligheter erbjuds boende inom den egna fastigheten.

Åmålsbor och besökande nyttjar flitigt Plantaget, Gamla kyrkparken, grönytor utmed Åmålsån och Vänerstranden för vila och rekreation. Även småbåtshamnen med sitt centrala läge erbjuder åmålsbor och besökande rekreation. Badmöjlighet finns vid hembygdmuseet ca 300 meter från torget

Så långt som möjligt skall grönområden, grönstråk, spridningskorridorer och trädplanteringar skyddas. I ett flertal detaljplaner som upprättats under senare tid har planbestämmelser som innebär skydd för träd föreslagits.

Vid om- och tillbyggnad är det angeläget att värna om de planteringar och friytor som finns inom kvarteren. I kvarter med kulturhistorisk bebyggelse är även miljön kring byggnaderna värdefull och bör bevaras så långt som möjligt. I det fortsatta planarbetet inom tätorten kommer även kulturmiljöer att ges bevarandeskydd.

GRÖNSTRUKTUR I CENTRUM

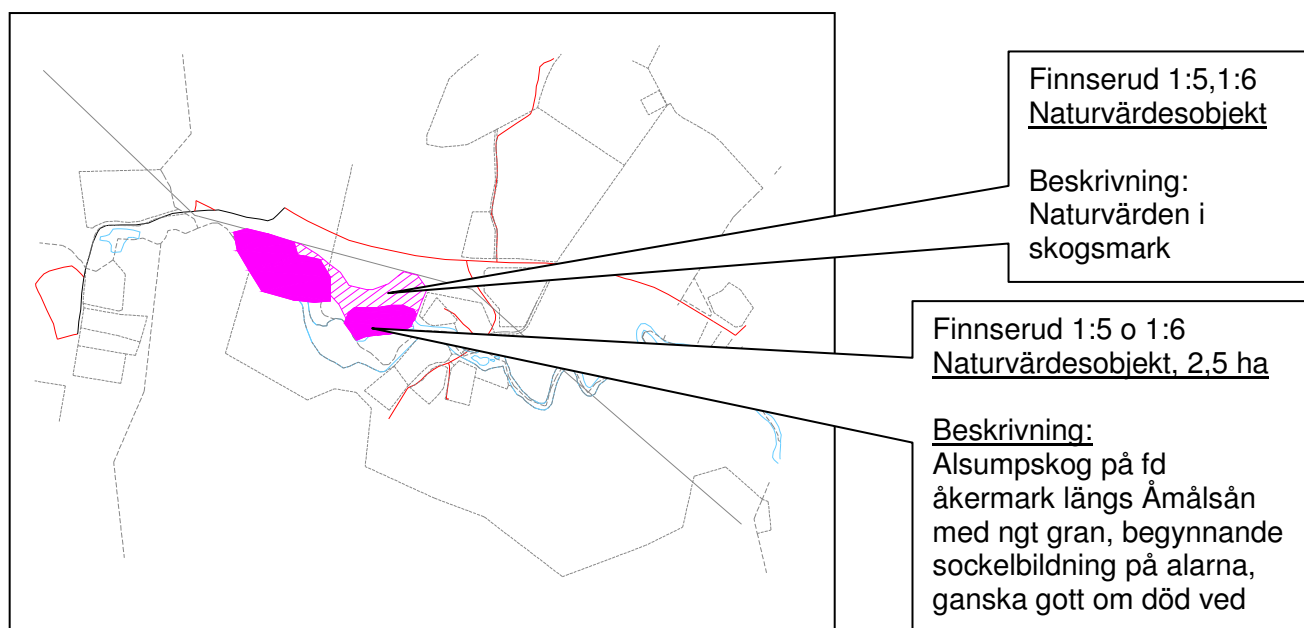
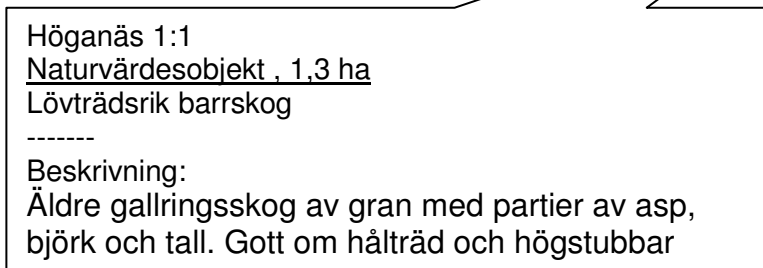

NATURVÄRDESOBJEKT OCH NYCKELBIOTOPER

Inom planbområdet för den fördjupade översiktsplanen finns fyra naturvärdesobjekt och en nyckelbiotop registrerade av Skogsvårdsstyrelsen.

Mål / strategier:

I den fortsatta planeringsprocessen är det av stor vikt att föreslagen markanvändning inte äventyrar naturvärdena inom dessa områden.

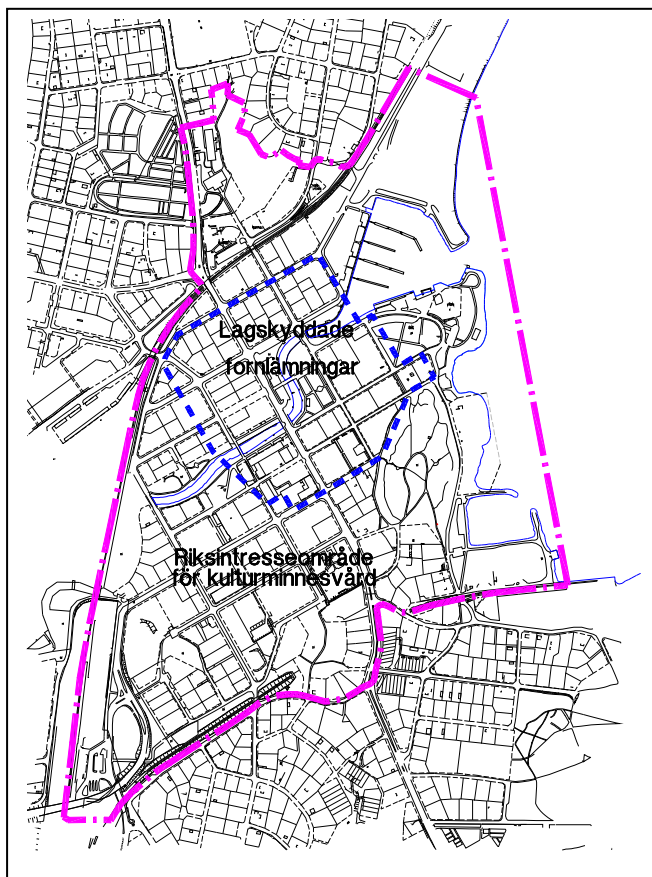

KULTURMINNESVÅRD

FORNLÄMNINGAR

Området för den fördjupade översiktsplanen för Åmåls centrum sammanfaller i stort med området som är av riksintresse för kulturminnesvården. Registrerade fornlämningar finns både innanför och utanför riksintresseområdet. Samtliga kända fornlämningar finns beskrivna i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister och redovisade på tillhörande ekonomiska kartor.

1983 beslutade Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer att lagskydda fasta fornlämningar inom ett angivet område i centrum. Inom det markerade området består de fasta fornlämningarna huvudsakligen av kulturlager i äldre stadskärnor, dvs lämningar av bostäder, boplatser eller arbetsplatser.

Området runt Åmålsåns utlopp var under medeltiden en viktig handels- och marknadsplats kallad "Åmula backe". För att bli kunna stävja den livliga handelsverksamheten väster om Vänern anlades en stad på platsen vilken erhöll stadsprivilegier år 1643. Staden erhöll vid sin grundläggning den för tiden karakteristiska rektangulära stadsplanen, den sk renässansplanen. I plantaget vid torget var dom förnämsta bostadskvarteren belägna med byggnader uppförda under 1700- och 1800-talet.

Vid branden 1777 ödelades kvarteren öster om ån. Endast Vågmästargården undgick förödelsen. 1809 och 1846 drabbades staden av ytterligare två bränder. 1901 utbröt den mest förödande eldsvådan i Åmåls historia. Kvarter mellan Lunnegatan och Mellanbrogatan eldhärjades svårt.

Åmåls stadskärna avspeglar än idag mycket av stadens byggnadshistoriska utveckling. Kvar från stadens grundläggning på 1600-talet är den kvadratiske rutnätsplanen och 1669 års stenkyrka. Från 1700-talet och början v 1800-talet finns ett flertal borgarhus bevarade i stadsdelen väster om ån.

Mål / strategier:

Området för den fördjupade översiktsplanen sammanfaller med riksintresseområdet för kulturminnesvården. Ingrepp i äldre stadskärnan (fornlämningsområdet) skall föregås av arkeologisk undersökning.

KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL BEBYGGELSE

På uppdrag av Åmåls kommun gjorde Älvsborgs läns museiförening under 1977 en kulturhistorisk byggnadsinventering för Åmåls tätort och hela kommunen. Detta resulterade i två rapporter "Kulturhistorisk utredning för Åmåls kommun, Etapp 1 o 2."

1997 gjorde Älvsborgs Länsmuseum ytterligare en inventering av bebyggelsen i centrum på uppdrag av Åmåls kommun. Inventeringen utgör underlag för den fördjupade översiktsplanen för centrum. Samtliga byggnader på 192 fastigheter i centrum har inventerats och därav har 103 byggnader klassats som kulturhistoriskt värdefulla. I 1997 års inventering har ytterligare 41 byggnader klassats som kulturhistoriskt värdefulla jämfört med 1977.

Rapporten "Kulturhistorisk byggnadsinventering i Åmåls centrum 1997, har sammanställts av bygg- och miljökontoret. En andra etapp som omfattar övriga delar av Åmåls kommun avses påbörjas under 2002.

Flertalet av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna saknar skydd mot ombyggnad och rivning. I den aktuella fördjupade översiktsplanen skall bevarandet av dessa byggnader belysas. I nya detaljplaner inom centrum har de berörda kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna getts skydd i form av bestämmelser för yttre bevarande och rivningsförbud.

De mest värdefulla byggnaderna i centrum, 9 st är redan idag förklarade som byggnadsminnen och bevarandet är säkerställt. Byggnadernas läge är koncentrerat runt Plantaget. Klassade som byggnadsminnen är:

Vågmästaregården, 1704, 2 byggn

Kronan Större 3, 1788

Kronan Större 1, 1780-talet

Kronan Större 5, 1830

Kronan Större 8, 1846

Liljan Mindre 1, 1902

Liljan Mindre 3, 1840

Liljan Mindre 4, 1795

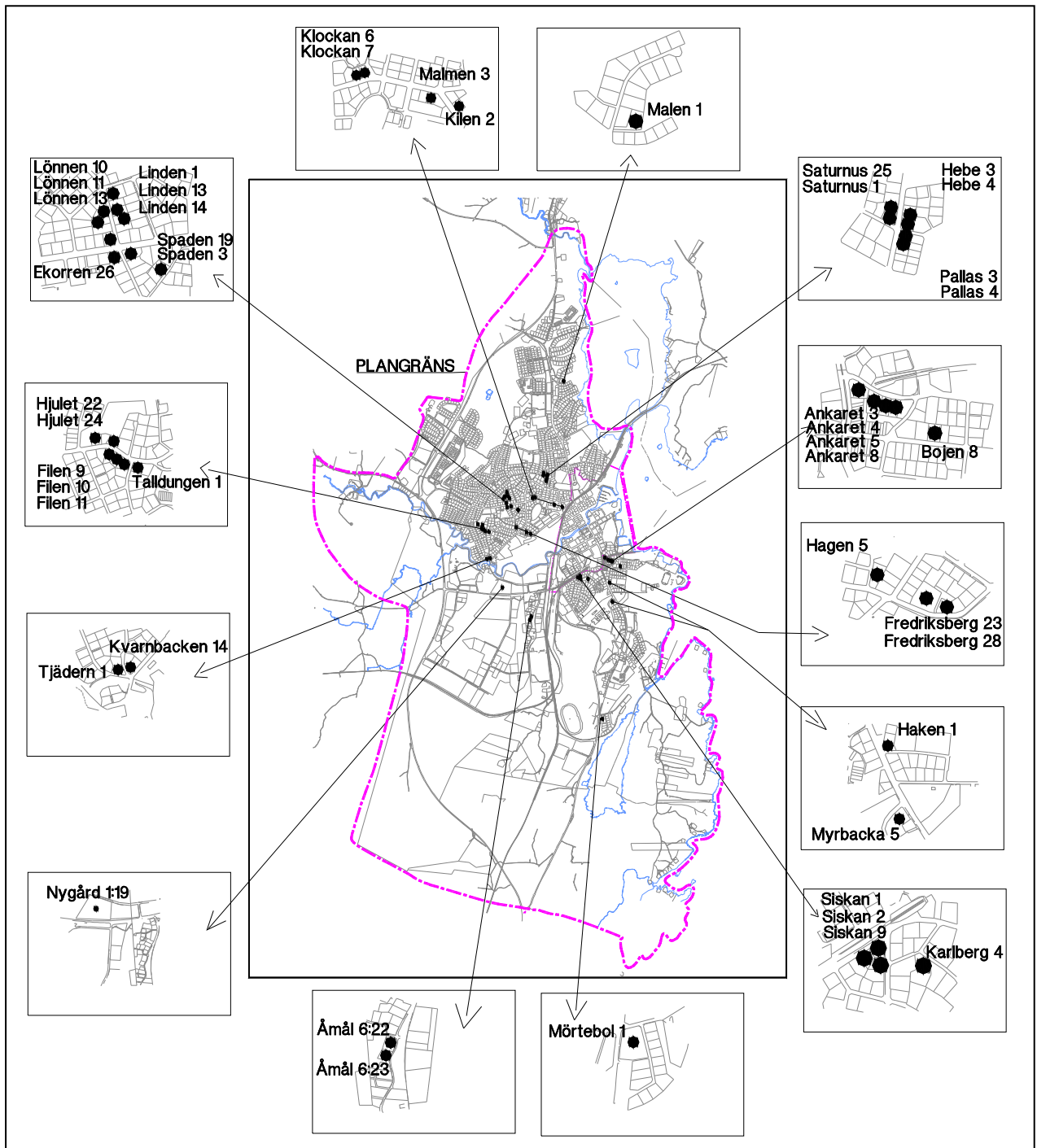

Flaggan 2, 1778

KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA BYGGNADER I TÄTORTEN

Mål / strategier:

Förändringar inom stadskärnan bör ske med mycket stor försiktighet med hänsyn tagen till kulturminnesvårdens intressen. Alltför stora avvikelser i skala eller byggnader som suddar ut rutnätsplanen bör ej tillåtas.

Byggnadsminnena är lagskyddade genom klassificeringen. Däremot saknar många av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna bevarandeskydd. Byggnader som klassats som byggnadsminnen får ej förändras in- eller utvändigt utan länsstyrelsens

BOENDE

BEFINTLIGT BOSTADSBESTÅND

Enligt SCB-1990 fanns 6 387 lägenheter i tätorten varav 3 798 i småhus och 2589 i övriga hus.

PLANBEREDSKAP

Kommunens planberedskap för hela tätorten är god för såväl bostäder som industri. Däremot är utrymmet för nybyggnad begränsad i centrum.

BOSTADSFÖRSÖRJNING

Fr o m 1 januari 2001 gäller ny lag angående kommunens ansvar för bostadsförsörjningen. Lagen innebär att en kommunal bostadsförsörjningsplan skall upprättas. 2001-06-12 § 281 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att bostadsförsörjningsplan för Åmåls kommun skall upprättas.

BEBYGGELSEOMRÅDEN

Större detaljplanelagda områden för bostadsbebyggelse finns i nordvästra och sydöstra delen av tätorten.

För nordvästra delen, Västra Åsen, antogs detaljplanen 1981. Området är delvis utbyggt. I norra delen av planområdet finns 35 tomter avsedda för bostäder i ett plan och i södra delen ca 7 200 m² våningsyta för bostäder i två plan.

För sydöstra delen, Näsudden, antogs detaljplanen 1996. Planen möjliggör att området kan bebyggas med ca 170 bostäder och rymma olika typer av boende med olika upplåtelseformer.

Området får goda möjligheter till ett ekologiskt inriktat boende. Kretsloppstänkande utgör en naturlig utgångspunkt för bebyggelsen. För övrigt inom tätorten finns enstaka tomter för bostadsbebyggelse.

NÄSUDDEN

Näsudden på Höganäs erbjuder ett attraktivt boende med sjöutsikt och naturnära läge. Detaljplanen ger utrymme för villor, radhus och flerfamiljhus. Planens ekologiska inriktning ger förutsättningar för goda boendekvalitéer.

Kommunen har inlett ett samarbete med Skanska Nya Hem Väst som syftar till att successivt bygga ett nytt strandnära bostadsområde. Marknadsundersökningar skall belysa möjligheten till genomförande. Det är kommunens målsättning att byggnationen skall påbörjas.

Tillgång på centralt belägna tomter för en- och flerfamiljhus är begränsad. För att kunna erbjuda kommuninnevånare och inflyttade ett attraktivt boende är det angeläget att byggnationen på Näsudden aktualiseras. En första etapp kan utgöras av ca 30-40 bostäder i olika upplåtelseformer.

Vy från norr

Vy från nordväst

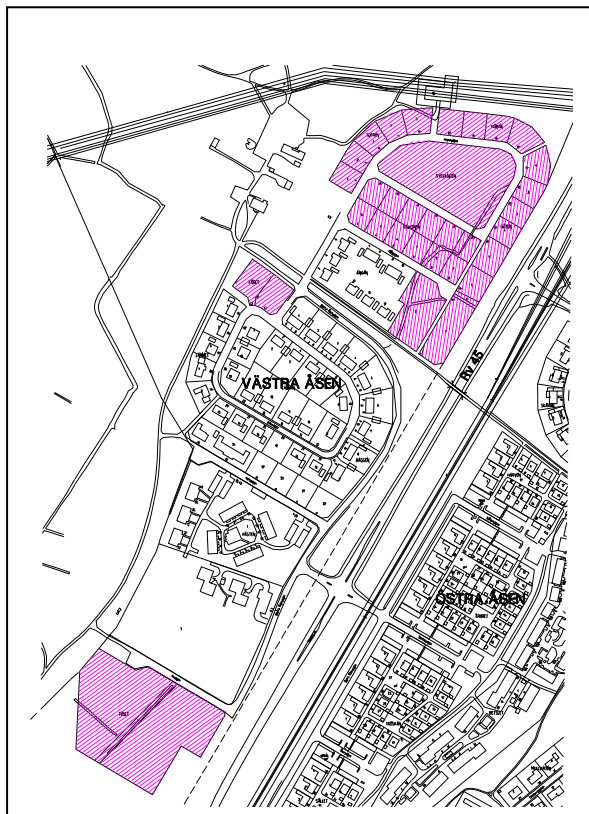

Vy från nordost

Vy från öster

VÄSTRA ÅSEN

Detaljplanen, som tillåter bostäder, service, skolor och barnomsorg, upprättades 1981. Planförslaget avsåg att 225 lägenheter fördelade på småhus, grupphus och lägenheter i flerfamiljshus skulle byggas.

Befintlig bebyggelse uppfördes under senare del av 80-talet och början av 90-talet. Utbyggnaden har ej skett i den takt som planerades.

En fortsatt utbyggnad av tätorten västerut enligt tidigare översiktliga planer är såvitt nu kan bedömas ej aktuellt.

Det är kommunens målsättning att området blir utbyggt. Området bör ges sådan utformning att erforderlig service, som barnomsorg och närbutik kan anordnas. Närheten till natur- och rekreationsområden bör värnas och utvecklas. Hanebolsområdets framtida utvecklingsmöjligheter, motionsspår och orienteringsterräng, parkering mm bör säkerställas.

HANDEL

Åmåls tätort är centrum för kommersiell service inom kommunen. Butiker i form av dagligvaruhallar och specialbutiker finns i Åmål. Övervägande del av handeln finns i centrum. Sammanhängande stråk av butiker finns utmed Kungsgatan, Torggatan, Lunnegata, Västerlånggatan och Mellanbrogatan och Kyrkogatan.

1992 antogs den första detaljplan som medger handel vid Strömstadsvägens anslutning till rv 45 (Fågelmyn). Under 1990-talets senare del har ytterligare handel tillkommit i området. Etableringarna på Fågelmysområdet är i huvudsak volymhandelsinriktade.

Vid norra infarten utarbetades år 2000 ny detaljplan som medger bilförsäljning. GÖFAB har under våren 2001 etablerat i industriområdet på Nygård. Detaljplan för nybyggnad av livsmedelsbutik för Konsum i kv Renen har nyligen upprättats. Livsmedelsbutiken kommer att ha en byggnadsytan på ca 3000 m².

Nordplan AB och Ågrenkonsult AB har, på uppdrag av Åmåls kommun, Köpmannaföreningen och fastighetsägarföreningen under 2000 genomfört en handelsutredning som belyser utvecklingsmöjligheter för handel i Åmål centrum.

Utredningen visar att stadskärnan med dess verksamheter är av stor strategisk betydelse för kommunen. De primära handelsstråken har definierats i området kring Kungsgatan, Mellanbrogatan och Torggatan. Man konstaterar att det är viktigt att betrakta stadskärnan som en enhet, som kan marknadsföras på ungefär samma sätt som ett företag. Detta förutsätter ett intimt samarbete mellan de viktiga aktörerna ; kommunen, fastighetsägarna och verksamhetsidkarna.

I handelsutredningen redovisades bl a följande förslag till åtgärder:

- att gågatan förnyas
- att området kring ICA rustas upp
- att fasaderna lättas upp
- att växtligheten gallras
- att beläggningen bytes till smågatsten.

02 LANDSKAP, Göteborg har på uppdrag av Åmåls kommun lämnat förslag till utformning av gatumiljöerna i centrum.

Mål /strategier:

En förtätning och utvidgning av de primära handelsstråken i centrum bör eftersträvas. Det sker främst genom ombyggnad / komplettering av befintlig bebyggelse. Butiker/ lokaler bör vara tillgängliga från markplanet.

De åtgärder som föreslagits i handelsutredning har delvis påbörjats. Målsättningen är att i samråd med fastighetsägare och verksamhetsidkare eftersträva att åtgärderna slutföres.

KONTOR / TJÄNSTESEKTOR

Den offentliga servicen är i huvudsak koncentrerad till de centrala delarna av Åmåls centrum. Post, polis, bibliotek, försäkringskassa, arbetsförmedling, läkarcentral, kommunkontor och apotek ligger inom en radie av ca 800 meter från torget.

Nya tjänsteföretag har under senare år etablerat verksamhet i befintliga lokaler i centrum. Möjligheter till ytterligare etableringar finns i befintlig bebyggelsestruktur.

Ett nytt detaljplaneområde vid Måkebergsplan medger etablering av tjänsteföretag i strandnära läge.

Mål / strategier:

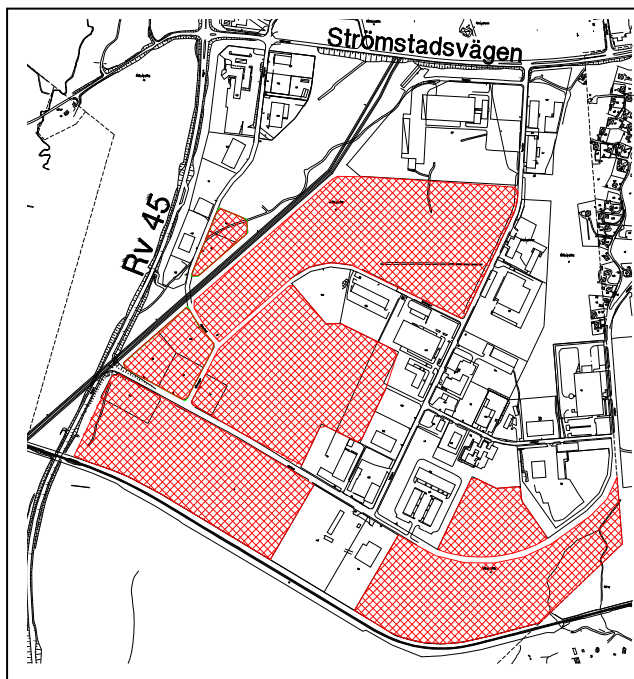
Nya tjänsteföretag bör beredas möjlighet att etablera i centrumområdet.

INDUSTRI

I sydvästra delen av tätorten finns det största detaljplanlagda industriområdet, Nygård. Detaljplanerna antogs 1973 och 1977 och tillåter all slags industri med tillåten byggnadshöjd mellan 7-10 meter.

Mål / strategier:

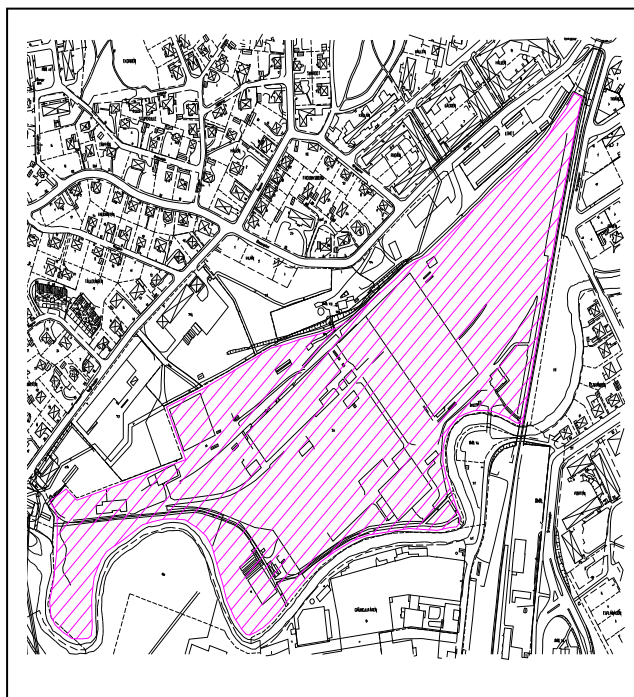
Gator och va-ledningar är utbyggda inom Nygårdsområdet och byggstart kan ske efter att bygglov beviljats.

Nygårds industriområde är avsett för all industri.

Inom det planlagda industriområdet finns ca 50 ha byggbar mark.

Byggbar mark på Nygård är redovisad på kartbilden.

TGOJ:s industriområde beläget väster om järnvägen gränsar till centrala delarna av Åmål.

Området är det största industriområdet i centrala Åmål.

VATTENOMRÅDEN

Åmålsån flyter genom centrum och mynnar ut i Vänern. Vid åmynningen är småbåtshamn och gästhamn belägen. Sydöst om centrum finns ytterligare småbåtshamn, djuphamn, camping- och badplats. Hela Åmåls tätort har ett strandnära läge vid Vänern. Åmål har djuphamn för Vänersjöfarten.

Fiske

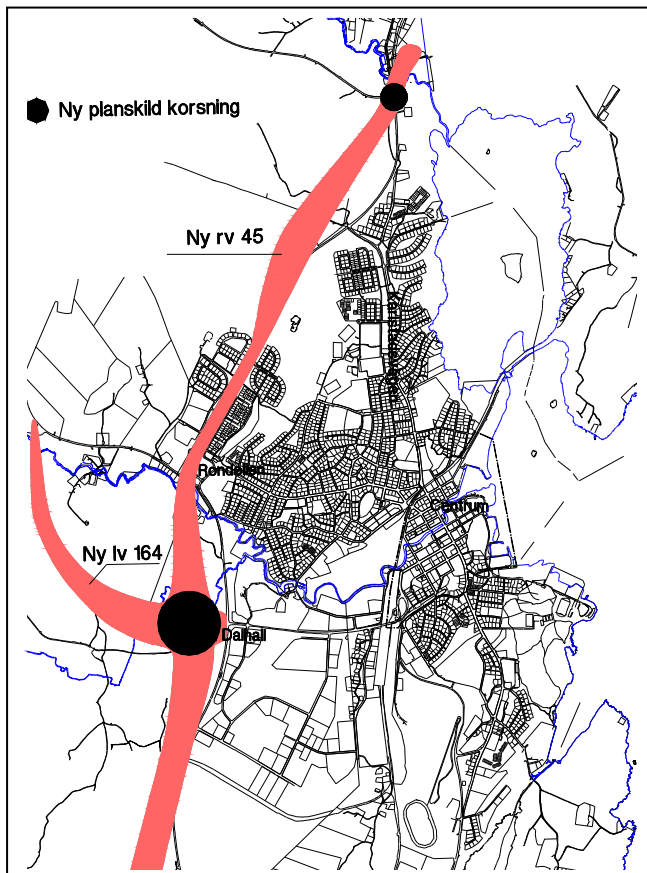
Vänern har stort värde för fritidsfisket. Yrkesfiske bedrivs däremot inte från Åmåls hamn.

KOMMUNIKATIONER

RIKSVÄG 45

Rv 45 med sin sträckning väster om tätorten har en beräknad årsmedeldygnstrafik(Ådt) år 2010 på ca 4000 fordon.

I Vägverkets utredning om projektering av rv 45 inom Åmåls kommun från 1996 ges riksvägen delvis ny sträckning.

Ny sträckning föreslås från Tösse till Dalhall. Sträckan Dalhall – Östby följer i stort nuvarande läge. Väg 164 ansluts till ny trafikplats vid Dalhall.

Motiveringen för ny vägsträckning är att nuvarande väg inte uppfyller kraven på uppställd målstandard för rv 45.

Stor trafikvolym i förhållande till vägstandard, ojämn trafikföring över dygnet, blandning av lokal och långväga trafik, svårigheter eller förbud att köra om, täta plankorsningar med lokalvägnätet samt plan-korsningar med järnväg medför låg framkomlighet och hög olycksrisk på vägsträckan, särskilt under högtrafik.

Nya planskilda korsningar planeras korsningen rv 45 –Svanskogsvägen och vid korsningen rv 45 – Strömstads-vägen.

JÄRNVÄG

Bergslagsbanan löper genom Åmåls tätort.

Mål / strategier:

En utveckling av järnvägstrafiken förstärker Åmåls strategiska läge vid Bergslagsbanan. Med kortare restider till Göteborg och Stockholm kan järnvägen utgöra ett intressant och miljövänligt alternativ till bil/flyg trafiken.

TRAFIKEN I CENTRUM

Utdrag ur översiktlig trafikutredning för Åmåls centrum som har utarbetats av Kultur och serviceförvaltningen.

Trafikutveckling i Sverige och Åmål

Enligt Väg och trafikforskningsinstitutets (VTI) rapport 439 framgår det att vägtrafiken ökade i Sverige med tio gånger mellan år 1950 och 1980. Ökningen fortsatte fram till och med år 1989. Därefter har trafikmängden legat på samma nivå fram till år 1997. Lokala variationer i trafikförändringar kan förekomma. Antalet registrerade fordon per 1000 invånare var i Sverige enligt SCB år 1989 420 st och år 1997 419 st.

Trafikökningen i centrala Åmål fram till år 2010 är svår att bedöma men av Väg- och transportforskningsinstitutets rapport 8-2001, Prognos för bilinnehav 2010, bedöms antalet bilägare öka med ca 12 % från år 1997 till år 2010. Detta skulle innebära att fordonstätheten i Sverige år 2010 skulle vara ca 469 fordon per 1000 innevånare.

De trafikräkningar som gjordes i Åmål mellan åren 1978 och 1991 samt 2000 och 2001 bekräftar ovanstående statistik. Inga stora förändringar har skett i trafiken den senaste perioden.

Tidigare trafikutredningar

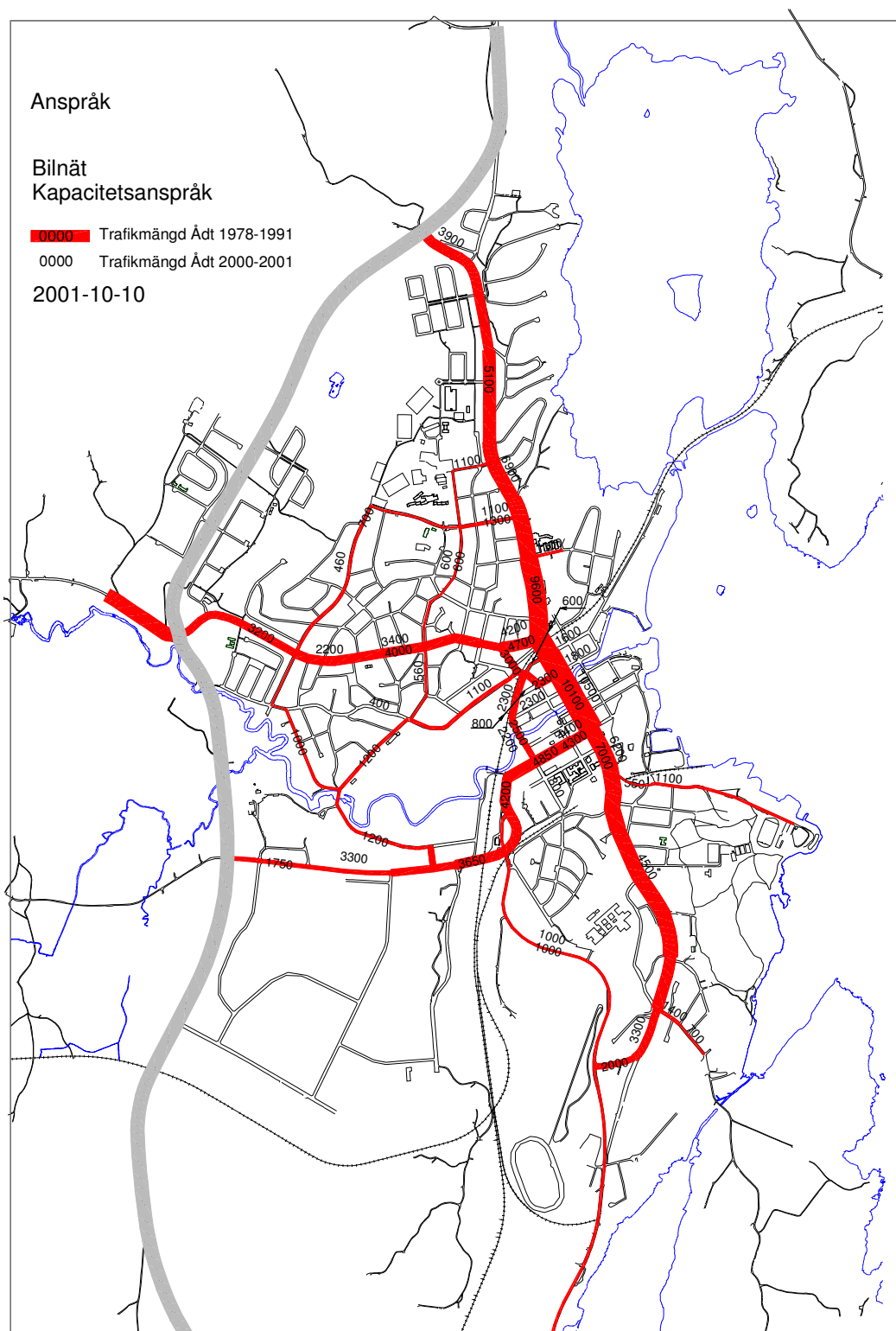
Åmåls kommun har sedan 1979 med hjälp av Orrje & Ca Scandiaconsult arbetat fram en trafikutredning för centrum. Denna utredning reviderades år 1989 av Scandiaconsult och anpassades till 1989 års trafikprognoser. De trafikprognoser som antogs i denna trafikutredning för biltätheten år 2000 visar sig överensstämma mycket väl med den biltäthet som man i dagens prognoser kan anta för år 2010. Detta med tanke på att trafikmängden inte ökat mellan åren 1989 och 1997. Mot bakgrund av detta och att Åmåls boendestruktur inte har förändrats måste 1989 års reviderad trafikutredning med prognos 2 som grund kunna gälla för det kommande trafikarbetet. I prognos 2 antages att folkmängden i Åmål tätort år 2000 är 10 475 personer. Denna prognostiserade folkmängd antas gälla för år 2010.

Befintliga förhållanden

Dagens trafikflöden redovisas på kartan på sidan 34. Trafikflödet på Kungsgatan, som är Åmåls mest trafikerade gata, är i centrum redovisad till 10 500 fordon per

dygn. Gatan är prognostiserad till att ha 13 000 fordon per dygn år 2010. Dessa trafikmängder är för Kungsgatan mycket stor och medför bl a trafikstörningar, olycksrisker och miljöförsämringar.

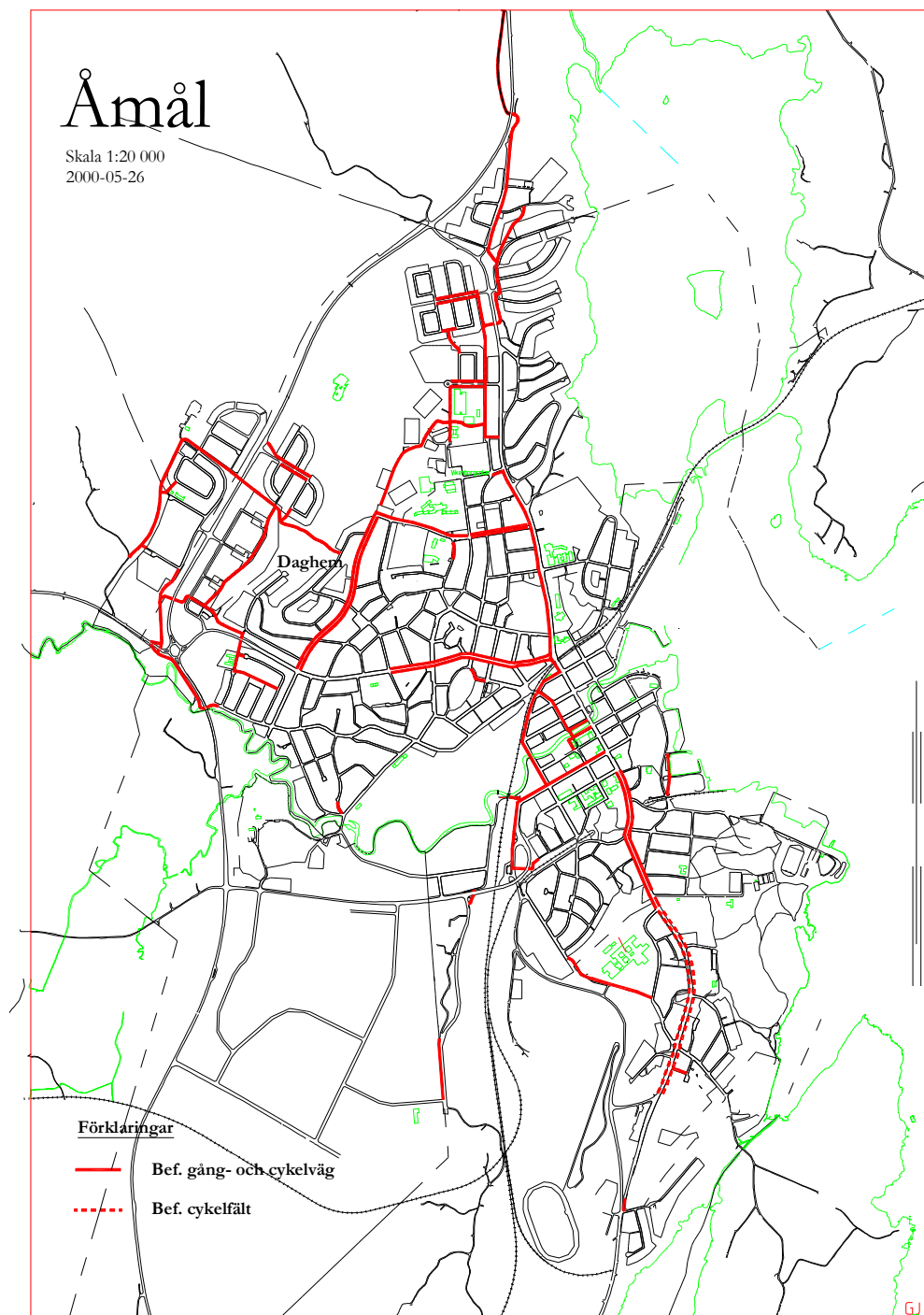
Bullernivån på andra våningen, där bostäder ofta förekommer, är vid 13 000 fordon/dygn och 50 km/tim ekvivalent 68 dBA. Den högst rekommenderade bullernivån för bostäder vid större ombyggnader och planändringar är ekvivalent 55 dBA på utsidan fasad.

Gatunät, gång- och cykeltrafik

Åmåls kommun har väghållningsansvaret på genomfartsleder och det lokala gatunätet i tätorten.

Gång- och cykeltrafiken har separerats från biltrafiken till stora delar (t ex längs Kungsgatan, Drottninggatan, Hjeltegatan, Vänersborgsvägen och Karlstadsvägen. En fortsatt utbyggnad av cykelvägar planeras. Kartan visar befintliga gång- och cykelvägar i tätorten.

Kollektivtrafik

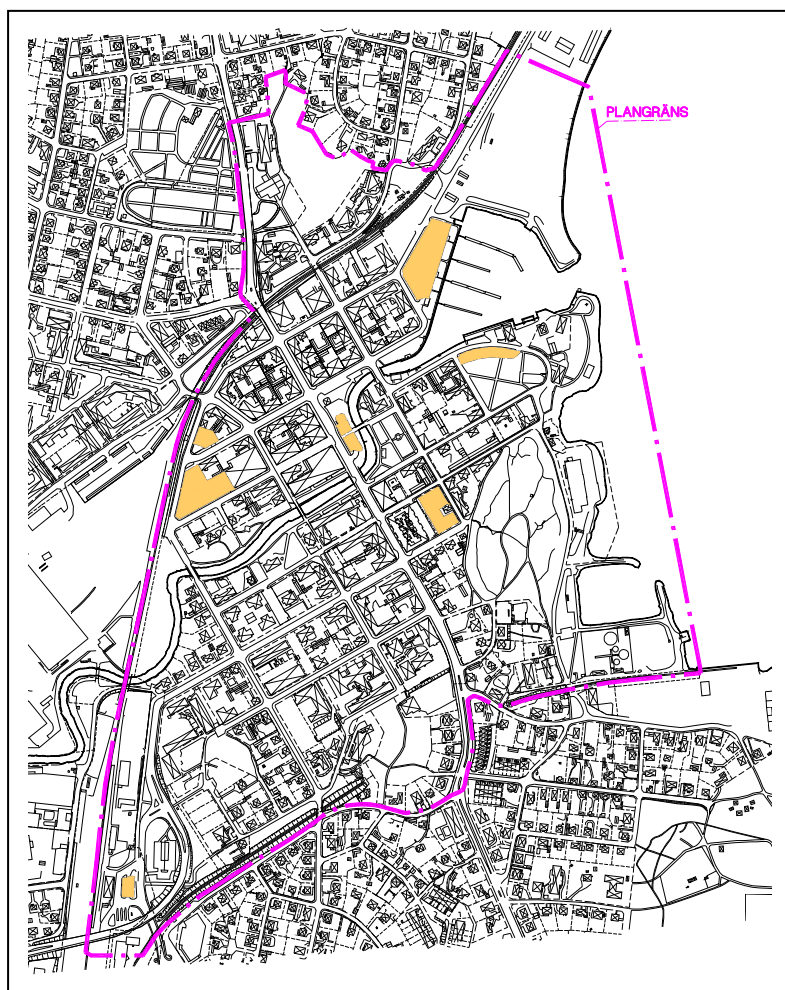
Inom centrum är kollektivtrafiken väl utbyggd. Linjetrafiken angör busscentralen vid järnvägsstationen och passerar Åmåls torg. Såväl inom centrum som i övriga tätorten finns service- och ringlinje.

Parkering och angöring

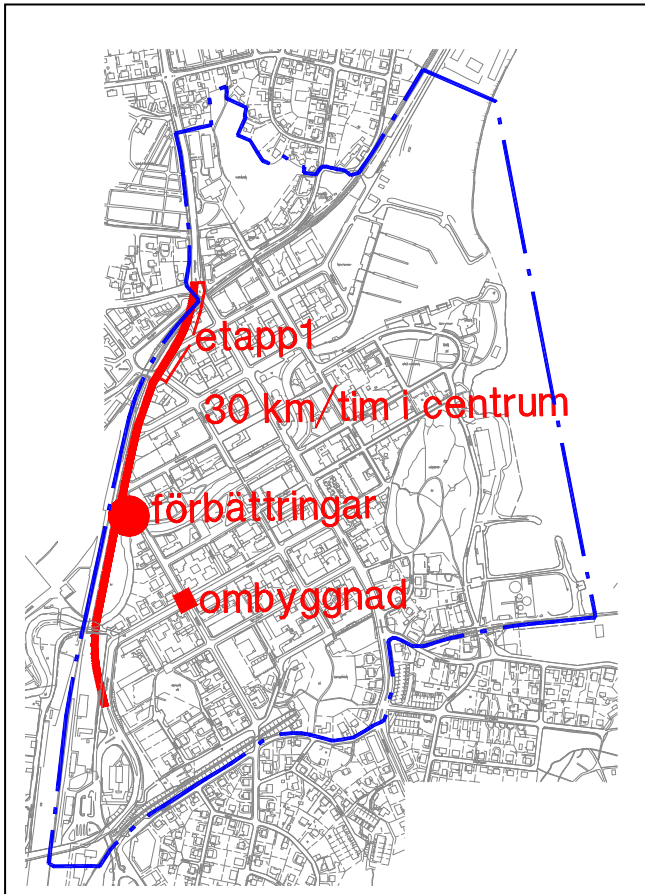
Åmål är ett betydelsefullt handelscentrum i kommunen. Bra framkomlighet med bil och god tillgång på parkeringsplatser är viktigt för handeln i Åmål.

Med infartstrafiken fördelad på Karlstadsvägen, Drottninggatan, Strömstadsvägen och Vänersborgsvägen finns goda förutsättningar att nå de platser som man önskar besöka i centrum och i övriga tätorten.

Större parkeringsplatser är "Norra och Södra Hamnplan", "Ica- och Konsum", "Torget", "Triangeln", "Järnvägsstationen".

Mål / strategier: TRAFIK

Med vad som framgår av trafikavsnittet framstår det som angeläget att omfördela trafikmängden i centrum för att förbättra miljön både för boende och besökande. I de tidigare gjorda trafikutredningarna har föreslagits att en ny trafikled byggs från korsningen Kungsgatan – Drottninggatan över kv Berget nr 1 och ned mot korsningen Västerlånggatan-Lunnegatan och vidare mot järnvägsstationen på västra sidan Åmålsån.

Med tanke på de stora kostnader en sådan omläggning av trafiken kommer att medföra kan ett reviderat förslag vara motiverat som innebär att trafikleden byggs ut mellan korsningen Kungsgatan-Drottninggatan och fram till Västerlånggatan. Ev kan korsningen Hjaltegatan-Nybrogatan komma att behöva byggas om och mindre trafikförbättringar på Bergslagsgatan och Nybrogatan komma att erfordras.

Samtidigt bör gatorna i centrum anpassas på ett sådant sätt att fordonens hastigheter inte kommer att överstiga 30 km/tim.

Projektet bör ytterligare en gång studeras i en detaljstudie som redovisar konsekvenserna för miljö, ekonomi och tillgänglighet. Detta för att miljökraven skärpts sedan föregående trafikutredning.

Med en ombyggnad enligt ovan skulle trafikmängden på Kungsgatan minska från 13 000 fordon/dygn till en mer acceptabel nivå på 8 500 fordon/dygn år 2010 enligt tidigare gjord trafikutredning. En sådan trafikminskning med medföljande hastighetsnedsättning kommer att medföra att det ekvivalenta trafikbullret för boende på andra våningen längs Kungsgatan minskar från 68 till 64 dBA. En minskning av bullernivån med 3 dBA upplevs som om att bullernivån sänks till hälften. Miljöföroreningarna i övrigt torde också väsentligt begränsas.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

VATTEN

Åmålsviken är råvattentäkt för Åmåls tätort. Kommunen bör inta en restriktiv grundinställning till verksamheter som negativt påverkar vattenkvaliteten i viken. Dricksvatten skall prioriteras framför andra nyttjandesätt.

AVLOPP

Inom området för den fördjupade översiktsplanen för centrum är samtliga fastigheter anslutna till det kommunala va-nätet. Åmålsviken utgör recipient för avloppsvattnet.

AVFALLSHANTERING

Åmåls kommun är väl framme vad gäller återvinning och insamling av miljöfarligt avfall från industrin och enskilda hushåll. Källsortering sker och varje fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare skall sortera ut visst avfall. Kemikalieflödet inom kommunen är väl kartlagt via inventeringar av industrierna, jordbruket samt enskilda handeln. Östbys sopstations framtida utveckling kommer att utredas närmare och redovisas i en reviderad avfallsplan.

EL

För produktion och distribution av elkraft inom tätorten ansvarar Vattenfall Västnät AB. Samtliga fastigheter är anslutna.

VINDKRAFT

Kommunen saknar vindkraftverk. Under 1993-94 gjordes utredning om några tänkbara platser för vindkraft. Planerna på byggnation av vindkraftverk genomfördes inte. Lämpliga områden för vindkraft bör inarbetas i den reviderade översiktsplanen och härvid beakta eventuella motstående intressen.

Lämpliga platser för vindkraft är sannolikt få inom kommunen, vilket bl a belyses i vindenergikarteringen för södra Sverige samt i de vindkraftskarteringar som gjorts inom kommunen. Teknikutvecklingen har dock gjort att fler platser än de mest vindstarka kust- och fjällområdena i Sverige kan vara intressanta.

Riktlinjer för vindkraftsetablering bör tas fram för att kunna göra lämpliga avvägningar i det kommunala översiktsplanarbetet. Dessutom är det som värdefullt att underlag/erfarenheter avseende vindkraftsverkens egenskaper och omgivningseffekter belyses.

VÄRME

Till övervägande del sker uppvärmning med el och olja inom tätorten. På senare år har även fjärrvärmenätet byggts ut och ett flertal fastigheter är anslutna. Under år de senaste två åren har bergvärme installerats i ca 45 fastigheter.

PÅGÅENDE MARKANVÄNDNING REKOMMENDATIONER

B BOENDE

Ett attraktivt boende som tar fasta på historisk tradition, närhet till vatten- och naturområden och med god tillgänglighet till handel/service bör eftersträvas. Utveckling av boendet i centrum bör i första hand ske genom upprustning och komplettering av befintliga bebyggelsemiljöer. Möjligheter till ett framtida strandnära boende inom nytt detaljplanerat område på Näsudden/Höganäs bör beaktas.

H HANDEL

En förtätning och utvidgning av de primära handelsstråken i centrum bör eftersträvas. Det sker främst genom ombyggnad /komplettering av befintlig bebyggelse. Butiker/ lokaler bör vara tillgängliga från gatuplanet.

Övriga detaljplanelagda handelsområden i tätorten är i huvudsak ianspråktagna.

K KONTOR / TJÄNSTEFÖRETAG

Möjligheter till ytterligare etableringar inom tjänstesektorn finns inom befintlig bebyggelsestruktur i centrum. Inom ett nytt centralt detaljplaneområde vid Måkeberg kan tjänsteföretag etablera i strandnära läge.

N NATUR - GRÖNSTRUKTUR

Tillgången på och tillgängligheten till grönområden och grönstråk bidrar till en god livskvalité för boende och verksamma i kommunen. De är också viktiga som spridningskanaler för utveckling av en mångfald av växt- och djurlivets biotoper. I samband med fortsatt detaljplanearbete bör värdefulla grönområden och stråk ges bevarandeskydd.

PARK

Skötsel av befintliga parkanläggningar sker enligt upprättade skötselplaner. Området längs Åmålsån vid kv Renen / Elgen bör utvecklas till ett parkstråk. Angivet parkområde på Måkeberg bör iordningställas i samband med områdets ianspråktagande för tjänsteföretag.

PARK, q

Begreppet PARK, q innebär att området har stort kulturhistoriskt miljövärde. Området avser "gamla kyrkparken" och området utmed stranden söder och öster om kv

Vågen. Byggnaderna inom området PARK, q är kulturhistoriskt värdefulla och får ej rivas. Det stora miljövärde som finns i området skall bevaras och får ej förvanskas.

Q KULTURMINNESVÅRD, riksintresseområde

Förändringar inom kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer bör ske med mycket stor försiktighet och med hänsyn tagen till kulturminnesvårdens intressen. Ny bebyggelse bör vad gäller placering, volym och materialval underordnas rutnätplanens kvartersbildningar och bebyggelsevolym.

De kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöerna bör fortlöpande säkerställas när äldre detaljplaner ses över.

Fornl LAGSKYDDADE FORNLÄMNINGAR

Inom ett område i centrala staden finns fasta fornlämning. Skyddet inom detta område regleras i Kulturminneslagen. Ev åtgärder skall föregås av arkeologisk undersökning.

J INDUSTRI

Inom Nygårds detaljplaneområde finns möjligheter till ytterligare etablering av industriföretag. Lämpligt för transportberoende verksamheter, närhet till rv 45. Inom området mellan järnvägen och bostadsbebyggelsen vid Kottevägen bör endast medges verksamheter som inte är störande för omgivningen.

P PARKERING

En utökning av antalet parkeringsplatser i strategiska lägen i centrum bör eftersträvas. Utnyttjandet av redan befintliga platser bör effektiviseras. Parkeringen på Norra Hamnplan bör göras mer tillgänglig.

V VATTENOMRÅDE, Åmålsån

Åmålsån är värdefullt vattenområde för växt/djurlivet, miljön och "livet i staden". Verksamheter i omkringliggande fastigheter får ej orsaka negativ miljöpåverkan på vattendraget.

Sh SMÅBÅTSHAMN

Hamnen vid Åmålsåns mynning fungerar som gästhamn och småbåtshamn. Småbåtshamnen utgör en viktig del av miljön kring Åmåls centrum. Även småbåtshamnen i sydöstra delen av planområdet för centrum innehar ett stort miljövärde för staden.

PLANERAD MARKANVÄNDNING REKOMMENDATIONER

Tn NÄSUDDEN – VÄGANSLUTNING

Ny in- och utfart till bostadsområdet Näsudden redovisas från Vänersborgsvägen via Betonggatan och vidare öster om kv Skogsåsen 58, 59 och 60 med anslutning till Näsgatan vid kv Svetsaren. Angöring från Näsgatan och fram till området är redovisat i gällande detaljplan.

Tjc KOMMUNIKATIONER – JÄRNVÄG / BUSS

Ett resecentrum järnväg/buss/taxi/bil bör utvecklas i området kring järnvägsstationen. Utredning påbörjad. Markanvändningen bör säkerställas i ny detaljplan.

Tc TRAFIKOMRÅDE - CENTRUM

Möjlighet bör finnas att på sikt komplettera trafiknätet i centrum med en utbyggnad av Bergslagsgatan för angöringstrafik till handelsområdet vid Mellanbrogatan / Torggatan samt för viss genomfart. Inom angivet område bör åtgärder ej vidtagas som kan försvåra ett framtida genomförande. En konsekvensbeskrivning bör utarbetas.

Tv KOMMUNIKATIONER – RV 45

Inom vägkorridoren för framtida riksväg bör nybyggnad och andra åtgärder som kan utgöra hinder för planerad vägdragning behandlas restriktivt.

Sp STRANDPROMENAD

Ett sammanhängande stråk /strandpromenad längs Vänern som sammanbinder centrum med Örnäsområdet, Näsвикens hamn och framtida bostadsområde vid Näsudden bör utvecklas och säkerställas i fortsatt detaljplanearbete.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

U1: NORRA HAMNPLAN

Framtida markanvändning bör studeras i särskild utredning. Närhet till befintlig järnvägssträckning och Vänern bör beaktas.

U2: "AHLMARKSOMRÅDET"

Framtida markanvändning bör studeras i särskild utredning. Närhet till Vänern bör beaktas.

U3 KARLSTADVÄGEN

Framtida markanvändning i området mellan Karlstadvägen och bostadsområdet Kristineberg bör studeras i särskild utredning.

U4-7 OMRÅDEN VID RV 45

I samband med att genomförandefrågorna kring ny sträckning av rv 45 aktualiseras /klarläggs bör framtida markanvändning inom angivna områden studeras.

RISK- SKYDDSOMRÅDEN**Tjs SKYDDSOMRÅDE – JÄRNVÄG**

Beträffande tillkomst eller förändring av bebyggelse utmed järnvägen är det angeläget att beakta erforderliga skyddsavstånd med hänsyn till buller, vibrationer, risker för urspårning eller vid olyckor i samband med transport av farligt gods.

Vr HÖGT VATTENSTÅND I VÄNERN - RISKOMRÅDE

Inom angivet område skall nya byggnader med omgivande mark utformas så att översvämmande vatten upp till nivån +46.30 inte skadar byggnaderna.

Vs OMRÅDE FÖR TILLFÄLLIGA SKYDDSVALLAR

När risk för högt vattenstånd i Vänern föreligger skall inom angivet område tillfälliga skyddsvallar uppföras på sådan sätt att skador på befintliga byggnader och mark så långt möjligt kan förhindras.

GEOTEKNIK

Geotekniska stabilitetsutredningar och kontroller sker fortlöpande längs Åmålsån. All detaljplanläggning/bygglovgivning skall föregås av erforderliga geotekniska utredningar i sådan utsträckning att stabilitets- och grundläggningsförhållandena klart framgår.

BETECKNINGAR

Förtydligande av beteckningar som angetts som tillåten markanvändning i den fördjupade översiktsplanen.

H,   HANDEL

Handel är ett begrepp som omfattar alla slag av köp och försäljning av varor och tjänster för allmänheten. Handeln kan äga rum i småbutiker eller stora varuhus, inomhus eller utomhus, med eller utan biltillgänglighet osv. Till handel räknas även service och hantverk av olika slag t ex skomakeri, bank, post, resebyrå, fastighetsförmedling och restaurang. Andra kontorslokaler än de som hör till handelsverksamheten ingår inte.

K   KONTOR

Till begreppet kontor räknas såväl vanlig kontorsverksamhet som hotell, konferenslokaler och liknande personaltät verksamhet med liten varuhantering. Avgörande bör vara att verksamheten ger ringa störning för omgivningen t ex saknar utomhusverksamhet. Mindre personalbutiker kan få förekomma.

B   BOSTÄDER

Med ändamålet "bostäder" menas även bostadskomplement av olika slag. Boendet skall vara verksamhetens huvudsyfte och dessutom ha varaktig karaktär. I begreppet bostäder ingår fritidshus, gruppboendestäder och träningsbostäder även om boendet kräver ständig tillsyn av personal. Däremot ingår ej hotell och vandrarhem som är avsedda för tillfällig övernattning. Till bostadsändamålet hör inte sådant boende som har ett annat huvudsyfte t ex sjukhus, långvård, fängelse och militär förläggning.

D   VÅRD

Vårdändamålet innefattar all slags vårdverksamhet både offentlig och privat som avser människor eller djur och bedrivs i särskilda lokaler. Däremot inte miljövård, lokalvård, föremålsvård etc.

O   OFFENTLIG BYGGNAD

Med offentlig byggnad menas sådan verksamhet som berör många kommuninnevånare och som bör vara lätt att nå. I begreppet ingår bio, bibliotek, teater, kyrka, föreningslokaler restauranger, butiker, service, kontor,

S   SKOLA

Alla slag av skolor och andra undervisnings- och forskningslokaler hör hit. Även friliggande barnstugor, daghem och fritidshem räknas som skolor eftersom de har

samma funktionella betingelser. Barnstugelokaler som är inrymda i flerbostadshus kan även räknas som komplement till bostadsändamål.

P   PARKERING

Hit räknas alla slag av självständiga parkeringsanläggningar, ytparkering, parkeringshus, källargarage. Även de utrymmen som behövs för anläggningens skötsel räknas hit.

PARK   PARKOMRÅDE

Begreppet PARK inrymmer alla slag av parkanläggningar dvs gång- och cykelvägar, planteringar, mindre lekplatser och bollplaner, kiosker, uteserveringar och liknande. Begreppet "PARK" förutsätter parkskötsel efter ortens sed.

N   NATUR

NATUR kan i mindre omfattning inrymma parkanläggningar av olika slag, motingsslingor och övriga grönområden men förutsätter inte annan skötsel än städning och gräsrojning.

Tj   JÄRNVÄGSOMRÅDE

Hit hör all lagbunden kollektivtrafik, godstrafik och räddningstjänst dvs trafik med järnväg, buss taxi och utryckningsfordon. Till ändamålet räknas också alla de byggnader och anläggningar som kan behövas t ex stationer, magasin, verkstäder och lastanordningar. På stationsområden får dessutom finnas småbutiker, resebyråer och liknande som ger service åt resenärer.

TORG   TORG / ALLMÄN PLATS

"TORG " inrymmer kiosker och serveringar, torghandel, kollektivtrafik med hållplatsskydd samt parkeringsplatser.

HAMNOMRÅDE, Hm

All verksamhet som hör till sjötrafik med befinner sig på land t ex kajer, transportanordningar, magasin, varv, fyrar och lotsbyggnader räknas in i begreppet hamn. Sådan handel och kontorsverksamhet som hör till sjötrafikens behov inryms också.

TEKNISK ANLÄGGNING, E

Till tekniska anläggningar räknas både offentliga och privata anläggningar för produktion eller omvandling av elektricitet, tele-, TV- och radiosignaler samt värme, vatten och avlopp. Annan industriell produktion ingår inte i begreppet tekniska anläggningar.

BILSERVICE, G

Bilservice är ett begrepp som omfattar service både till bilar och bilister. Det förstnämnda gäller bilförsäljning, biluppställning, bilreparation samt försäljning av drivmedel och tillbehör. Tillverkning av bilar ingår inte. Till bilistervice hör toaletter, kiosker, vägrestauranger och motell. I en bilserviceanläggning får normalt som kompletterande verksamhet även saluföras produkter som verkstyg och vissa dagligvaror. Separata försäljningsföretag med annat än bil- och bilistprodukter och därtill hörande tjänster får inte läggas på bilserviceområden.

BEGRAVNINGSPLATS, M

Till begravningsändamål hör den mark som behövs för alla former av begravning. Likaså de byggnader och anläggningar som används i sammanhanget t.ex. kapell, bårhus och krematorier. Försäljningslokal för blommor, gravstenshuggeri etc. kan ses som komplement till en begravningsplats och vid tveksamhet behandlas som mindre avvikelser.

SPORT / IDROTT / REKREATION, Y

Avser idrotts- och sportanläggningar av alla slag med tillhörande byggnader. Mindre butiker, näringsställen och verkstäder för deltagarnas och publiken behov kan inrymmas om det är lämpligt på platsen.

CAMPINGPLATS, C

Detta ändamål avser områden för friluftsliv av alla slag och de anläggningar som är avsedda för friluftslivet. Hit hör t.ex. campingplatser, raststugor, motionsanläggningar och skidbackar.

BÅTUPPLAG, Bu

Område som betecknats med Bu får nyttjas för upplagsplats för båtar. Även båthus, redskapsbodar och förvaringsbyggnader räknas in i begreppet.

FORTSATT PLANERINGSARBETE

SAMORDNING MED ANNAN ÖVERSIKTLIG PLANERING

Inom kommunen har nyligen inletts ett arbete med att utarbeta en utvecklingsplan för kommunen. Den skall omfatta en omvärldsanalys, en invärldsanalys och en strategisk plan för nästa mandatperiod. Impulser från detta arbete bör i de delar som berör den fysiska planeringen inarbetas i den fördjupade översiktsplanen för Åmåls tätort / centrum.

De regionala miljömålen bör i tillämpliga delar föras in i det lokala Agenda 21 arbetet, som i sin tur kommer att samordnas med den fortsatta fördjupade planeringen.

Resultaten från pågående arbete med trafiknätsanalys och riskanalys kommer fortlöpande att inarbetas i det samlade planeringsunderlaget.

En konsekvensutredning kring trafikfrågorna i centrum bör initieras, liksom en utredning om framtida markanvändning inom U-områdena i centrum

Planeringsläget bör redovisas regelbundet, minst 1 gång per mandatperiod

FORTSATT DETALJPLANEARBETE

De äldre detaljplanerna i centrum bör ses över, varvid kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer inkl vegetation bör ges skydd.

Skydds- och riskområden bör inarbetas och beaktas vid fortsatt detaljplanearbete. Lämplig markanvändning inom U-områdena (efter utredning) bör säkerställas i fortsatt detaljplanearbete.

ÅMÅLS KOMMUN
Bygg- och miljökontoret

.....
Peeter Särg, stadsarkitekt

.....
Laila Nilsson, planingenjör